

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Controversiarvm Omnivm Hvivs Ævi Lvthero-Calvinisticarvm Libri Tres

Coppenstein, Johann Andreas

Mogvntiæ, 1627

II. De Christi Divinitate.

urn:nbn:de:hbz:466:1-35233

Ac utramque gratis nobis conferri per merita Christi docemus.

3. Nos docere, Quod omnes Traditiones nostræ sint Apostolicæ. Ita Calvinus, At agnoscimus etiam merè Ecclesiasticas.

II, DE VERBO INCARNATO.

LECTOR. Hoc in Argumento rerum paulo prolixior in sisto: idq. in recitandis magis Nouatorum sententiis, quam refellendis; quod suapte sese immanitate iugulent ipse. Sunt autem sententiæ nonnulla paucorum dūtatai Sectariorum singulares de Christo, non communes omnium: Quadam, in quibus nec sui earum autores sibi constituerunt; sed ab iis abierunt. Veruntamen autorum Vox emissa volat; & Litera Scripta manet: Suoque perit indicio forex.

Et imprimis.

DE CHRISTI DIUINITATE.

QUESTIO VI.

Qualis est Luthero-caluinistica con-
clamatio aduersus SS,
Trinitatem?

LUTHERVS in Postilla Ma ore, Basiliæ impressâ apud Herusgium, in Dom. Trinit. Humanitas tantum inuenta est vox TRINITAS. Vide & frigidè omnino sonat. Transyloani. Ministri lib. 2. cap. 9. glori abundè hæc parentis sui autoritate vtuntur. Tali digna patre proles! Patebit clarius infra quest. 9.

Idem Lutherus exauorauit de Litanis istud: S. Trinitas vnus Deus miserere nobis. Tom. 2. Ienen. fol. 79. a. Vt de Deo sentit, ita & loquitur; Noster Dominus non est Vir stramineus Ibid. fol. 215. b. Non est porcus Ibid. fol. 244. a. Non est vtor. Ibid. fol. 442. a. Veruntamen Hæreticus est, hoc tam Verum est, quam Verum est, quod celeberrima. Vniuersitas Ingolstadiana est doctra.

Quocirca, ait in Col Momp f. 369 b. Custodiat nos Deus à magnis istis primæ tabula sensationibus; in ut-
bus sibi nequit; Deum sit diabolus; an diabolus sit De-

us. Expectus loquitur. Ibid. fol. 302. b. Illa enim sententia, (si quis faciat ex Deo diabolus) Christum comprehendit, nunquam in agoniam redegit, Et Sanguinem sudarit.

CALVINVS in epist. ad Polonos: Trinitatis nomen repudiamus. Immo, idem Infit. lib. 1. cap. 1. 3. §. 5. Sepulchrum in posterum volumus. Egregium ex Theologo Vespil. louem!

AUTOR. Impietas se iugulat ipsam; quò mihi paucioribus opus 1. Vox TRINITAS in S. Scripturis expressa de nomine non est: at de Re est. Matt. vii. Baptizate omnes gentes in nom. Pat. & Fil. & Sp. Sancti. 1. Iohan. 5. Tres sunt, qui. &c. 2. Patribus antiquissimis ea vox in vsu est: Vt Dionysio lib. de diuin. Nom. c. 1. Iustino de recta Confess. fidei & c. Vide Bell. l. 2. de Christo cap. 5. 3. Nec Trinitas significat Trium Vnitatem; vt Val. Gentilis errauit: Sed Trinitatem in Vnitate veneramur, ait Symb. Athan.

II. LUTHERVS de Bibliis suis germanicis, Wittenbergæ impressis, eiec. & verba illa, 1. Iohan. 5. Tres in celo sunt, qui testimonium perhibent; Pater, Verbum, & Spir. Sanctum.

1. TIGVRINI CALVINISTÆ Magistrum imitati, eandem suis è Bibliis sententiam expunxerunt. 2. Protinus horum secutus autoritatem, eâ fidenter vsus est Blandrata Arianus, cum locis in disputat. Albana; Et in refutatione libelli Georgii Maioris.

3. Hinc LITHVANIS Ministris, & eorum atro visum spiritui, in Synodo anni 1589. 11. Maij. habita. Synodi autoritate; ne hoc nomen Trinitas in concionibus deinceps vsurpetur, in perpetuum porro decernimus & sancimus.

III. Lamberto Danæo Calvinistæ lib. contra Genebrardum Paris. Theol. Insulsa, inconcinna, periculosa hæc oratio est: Sancta Trinitas miserere nobis.

2. Caluino epist. 2. ad Polonos: Sapit barbariam. Hancque Blasphemiam Beza lib. de

C Vnit.

Vnit. essentiae adprobat. Defendit Danaus in respons. ad Genebrardum.

3. Caluino ibid. *Trinitas est Barbarum quiddam; est profanum, & insipidum.*

4. Ochinus lib. 2. Dialogo toto 19. & 20. *Est commotum hominum in aere volitans, nullo nixum sermonis Dei fundamento: Estque Deus Papisticus, Prophetus & Apostolis ignoratus.* Idem fuit Ochinus Bullingeri & Caluini fidus Achates: ait Schlüsselfburgius l. 2. fol. 69. Et tota Italia, ait *Caluinus lib. de scandalis*, non habuit ei parem. Mulus mulum.

5. Denique Caluinus epist. ad Polonos, ait: *Quis sine risu haec audiat? Vnus Deus, id est, Trinitas. Creditis in Deum, id est, Trinitatem?*

AUTOR. At haec sunt Ariana. Quid plura? Quin & athea?

IV. LUTHERVS denique tom. 2. Wittenb. fol. 266. *Credo Diabolum esse Deum nostrum; & nos cogi ad exequenda omnia eius placita.* Flac. Illyticus, teste Wigando in sua Admonitione, impressa anno 1574. Ratisbonæ: *Credo demonem esse creatorem essentia ac natura humana.* Vbi Wigandus: *Vox emissa volat, volat irrevocabile Verbum.* Impressa est, haud coruis eam unquam traserint: *Disforqueat ille vocem hanc, glesset, vexet, & voluerit; excidit, erupit.* Carolstadtus apud Lutherum Tom. 4. Wittenb. fol. 25 a. *Neque ego crediderim, ullum esse Deum sine calu, sine in terra.*

CALVINVS Instit. l. 1. c. 8. & 10. lib. 2. cap. 4. lib. 3. c. 3. Et Lutherus in Assert. 36. & tom. 6. Witt. fol. 526. a. *Credo, quod Deus sit instigator peccatorum, imò causa efficiens, impellens, cogens, ac necessitans ad omnem malitiam.* Vide infra par. 4.

AUTOR. Heu nimium quam manifestè sunt Athea ista, ac prorsus indigna ullà operosiore refutatione! Praeclara tamen indicia praebent, quàm vilipendat, post Deum, alteram in Trinitate personam, Dei Filium; quo de proposuimus; qui de ipsa S. S. Triade tam blasphemè loquuntur Theomachi. Vide Posseni-um in *Notis Verbi diuini aduersus Chytraeum*, fol. 66. Communis tamen hodie sectariorum sententia Nobiscum S. S. Tri-

nitatem & Vnitatem in Deo amplectitur ac docet. Nunc altera de Deo quaestiuunculâ propius accedemus instituto.

Q V A E S T I O VII.

Ecquid istud Luthero-calvinistis est: Tres Personae in Vnitate Naturae?

LUTHERANI sunt duumviri Philippus Melanchthon, & Iacobus Schegk-kius. Et iidem tamen etiam cum Calvinianis militarunt: quare vtrumque se rapiunt commilitonem. Philippus quidem, non magis à se, quam à proprijs scribis auelli posse, profitetur Calvinus. Contra velis remisque contendit Machius, lib. *German. de Verbis Institutionis*: & Lutheranum fuisse sex rationibus omninò apodicticis demonstrat. Idem de Schegkio est litigium. Hoc cum Calvinistae passim diu quietè possidissent primùm, deinde vidimus tandem Tubingenses, qui repetundarum istos arcesserunt. Equidem hic ambo ad signa Lutheranorum ad signo.

I. SCHEGKIUS igitur apud Genebrardum fol. 4. apud seipsum p. 85, & 487. *Li in a essentia non test tota de Patre, & Filio & Sp. Sancto significari pro- dicari. Aut res tantum nuda sunt Proprietates, Aut Energia in Deo: Sicut in saccharo Candor & Sapor; in anima vis nutritans, sentiens, ratiocinans; Aut essentia diuina tres Partes; qua in Vnam collecta Vna Perfectam & integram Dei Personam extruunt.*

AUTOR. Hic se Schegk-kius scalum reperisse, aut non quod peccat in faba. Ista enim similitudines suas ad S. S. Trinitatis declarandum Mysticum ita existimat aptas, vt dicat, magis eas hominibus aperire oculos, quam mille Patrum dicta, vel alia testimonia. Eiusdem apud Genebr. fol. 45. ipsa haec sunt totidem verba: *Ve tota anima synonymus & vniuocè de singulis partibus non enuncietur. &c. Simili modo nec Essentia tota diu-*

na de singulis personis poterit univocè, sed de tribus simul comprehensis, predicari; ut definitio de definito.

II. PHILIPPVS Melancthon, Phœnix scilicet Germaniæ, (vt eum quidem appellat Lauath. in histo. Sacrament. fol. 47.) in Locis suis Theologicis inquit: Facile poterit defendi, quod in Christo, sit ALIQUA Diuina Natura. Et: Necessè est, esse in Christo ALIQUOD Naturæ diuinæ substantialem. Et: Necessè est, Spiritum S. esse Aliquid Dei.

Sian. a. u. lib. 4. de Trinit. è Philippi verbis euidenter ducit illud: Singula personæ plenus & perfectus Deus non sunt: in Vnum tamen collecta, Deum perfectum & plenum Vnum efficiunt ac constituunt. Ita apud Cnoglerum in Trinit. simbolo.

AUTOR. I. At fuit hæc Melancthonis opinio hæresis antiqua, eaq; dānatissima: de qua S. Aug. hæresi. 74.

2. Et verò suum errorem ex his Philippicis tuerur Valentinus re & nomine Gentilis, apud Caluinum in Explic. perfidia Gentilis. pag. 912. Vbi & Geneueses ita sentire ait: & maximè D. Raymundum in diuinis suis conjunctionibus.

3. Lutherus certè Philippi sui Locos Theol. ad instar Enchiridij secum in sinu circumferre solebat; vt testantur Theologi Ducis Saxon. in Colloq. Altenburg. Idem eos non immortalitate solùm, sed canone quoq; Ecclesiastico dignos censebat. Certè de ijs ita cecinit Stigelius lib. 3. Poëmatum:

Expluces inuicti, quod sic Oracula Christi,

Nullum hoc in terris sanctius extat opus.

III. LUTHERVS Comment. in Genes. illud: *Dixit Deus, fiat Lux*: ita ait: Hæc primum ponit Moyses Medium & Instrumentum, quo Deus pater est vsus in operando, nempe Verbum. Atque ita Luthero Dei Filius est tantum Instrumentum Patris.

AUTOR. I. At verò hæc ipsissima Arij verba sunt in libr. *Thalia*, teste S. Athanasio in epist. 2. contra Arianos. Cum vellet nos condere Deus, Vnum Aliquod fecit, quem Verbum, & Filium, & Sapientiam nominauit; vt per eius operam nos archi-

sectaremur. 2. Vtus hoc Lutheri testimonio est, ad euertendam Christi Diuinitatem, Blandrata in Act. septime diei, in disputatione Albana.

LUTHERVS iteum, Si quaeras; Quid est Dei Filius? Respondet: *Est Virtus*. 1. Nam ecce, cum ex illo Esa. 9. v. 6. Vocabitur nomen eius, Christi, Admirabilis, Consiliarius, DEVS foris: exaudivit vocem DEVS, contra, & Hebræi textus, & Græci & Chaldaicæ Paraphrasibus veritatem, eius in locum suppositur vocem germanicam *Arast*; id est, *Virtus*. 2. Atque vt conitaret, nõ ignorantia peccasse, sed nequitia; ipse fatetur aperte, tomo 4. vvittembergensi anni 1552. pag. 171. nomen *EL*, quod in hebraico est, nusquam inueniri in singulari, nisi de vero Deo. 3. Quanquam neque hic stetit eius impietas; Nam alibi, vt Christo tacitus lauro planè futaretur gloriam; nomen *EL* Deo cepit, cumque creaturis communicat. Hæc verbatim sanctissimus *Quirinus Cnogerus* in Trinit. simbolo.

Equent Lutherana blasphemiarum monstra: Caluiana num esse immantiora; oterunt? Et verò sunt etiam plura ac densiora.

IV. CALVINVS vocabuli *Persona* impatiens est ac insolens, vt ei Pater, Filius, & Spiritus Sanctus PERSONÆ emerè, & sine necessitate dicantur. Verba sunt ipsius Inst. lib. 1. c. 13. §. 5. *Vtinam quidem sepulta essent hæc nomina, Trinitas, Persona, &c.* Item Wollig. Musculus in Antico. chæo ait: *Vocabulum hoc, PERSONA, non ita necessarium, vt sine illo nequeus esse Christianus.*

Rectè exclamat Cnogerus:

Quid mures faciens, cum talia Musculus audet?

Caluinus Harmon. in Ioan. 1. v. 1. Item lib. contra Gentilem: Et in actis Seruati sæpè; & Instit. 1. c. 13. §. 5. optat, vt constet inter omnes, Patrem, & Filium, & Spiritum Sanctum tantum Proprietate quadam distinctos esse. subaudi, Et non in Personis.

AUTOR. I. Erras Caluine, tuum si credi velis commentum istud doctrinæ; archihæresios in hoc palmam tibi præripuit Arius, teste S. August. hæresi 14. istius Symmista es discipulus: Minerval Ario debes, damnatus in ipso. 2. De-

C 2 inde

inde iniuriarum te conueniet apud Orci Rhadamantum Valentinus Gentilis; quem tu talium nomine blasphemiarū, vt hæreticum proclamas, exagitas, pro- scribis: *In Explic. perfidia Gentil.* Et tu qui cum ipso pariter erras, eum conde- mnas? Est tamen hoc aliquid; solati- um miseris habere socium in pœnis Lu- therum, & assēclas vtriusque. De his & sequentibus vide meum *Antichristum Calu. quæst. 3. Et Genealogiam.*

QVÆSTIO VII.

Ministri Transyluani & Hungarici de Deo & Christo quæ doceant?

MICHAEL SERVETVS, nouo- rum Samosatensium autor, ait *Bell. l. 1. de Christo. c. 1.* teste *Surio.* Anno au- tem 1557. Geneuæ combustus est. Secu- ti sunt eum, qui nunc precipuè in Tran- syluania sedem habent: quorum prin- cipes Georgius Blandrata, & Franc. Da- uid: Qui anno 1580. cum Christum ne- garet esse inuocandum, aut Ecclesiæ cu- ram habere; à Principe Transyluanix ad perpetuos carceres fuerat damnatus: sed Paulò post phrenesi correptus, exa- cto biduo extinguebatur.

I. **SERVETIANI** itaque tria docent.
1. *Nullam esse in Deo Personalem Distinctionē.* Sic ex Serueto suo Transyluani lib. 2. cap. 4.
2. *Christum, ante Incarnationem, Nihil fuisse; nisi in mente Dei per Ideam: Ita Mini- stri Hungarici lib. 2. c. 3. ex Serueto.* 3. *Ho- mini communicatam à Deo Diuinitatem esse; non per Generationem æternam; sed per Uncti- onem gratiæ, & Inhabitationem: Proindeque posse dici Christum DEVM; sed DEVM Fa- ctum, & Temporalem; Non Æternum.* Ita Blandr. *Disput. Alban. & Transyluani lib. 2. cap. 7.* Et in his conueniunt Samosatēni hi noui.

AUTOR. Atverò quàm nativè ex fonte dogmatico Lutheri & Caluini prorumpant torrentes isti; nemo non videt, planeque perspiciet *ex predictis pp. 6. 7.* Ergo Transyluani & Hungari sunt Lutherocaluiniani.

II. **DISSIDENT** tamen iidem inter sese de Inuocatione Christi, tres in lectas scilli- 1. *Dauid, & Hungari multi docent: Christum non esse inuocandum; sed Patrem solum. Quippe qui solus Verus Deus est, curamque gerit Ecclesia.*

2. *Faustus Socinus in confutatione The- sum illius asserit: Christum inuocari posse. Ma- ioris tamen esse perfectionis, ad Deum Patrem rectè accedere.*

3. *Blandrata in Theob. & Ministri Poloni in iudicio de Danide: Christum inuocari de- bere; nec imperfectionem esse, confugere ad Christum.*

AUTOR. Aduertit ibidem Illustris- simè doctus Bellarm. peropportune hanc eorum accidisse dissensionem 1. *Non solum, quia ait S. Hilarius, Bellum hereticorum, pax est Ecclesiæ; sed etiam quia pars vtraque miras in angustias redigi coepit.* 2. *Nam, qui Christum in- uocandum esse docent; proferunt su- pra 50. testimonia Scripturæ, quibus re- pugnare aduersarios ostēdunt.* 3. *Qui verò Non inuocandum asserunt; cœ- tissima ratione demonstrant, aduersarios secum ipsos pugnare. Quippe, qui Nolunt inuocari Sanctos, quia non sunt Dij veri; & tamen Christum inuocari volunt, quem negant esse Deum verū; sed creaturam. Ista de nouis Samosatenis, siue Seruetianis: porrò de nouis A- rianis, siue Valentinianis.*

III. **VALENTINVS GENTILIS** Italus Geneuæ exusti nuper Serueti exemplo me- tuens, suum reuocat Arianismum: publicam
tamen

tamen effugere nequit penitentiam, in solo circum ductus indusio, cum cereo, sub voce praeconis: dato insuper iuramento de non deserenda vrbe. At tertium periurus, denique morte laic, autore Caluino.

Illius autem innouati Arianismi tres erant. 1. Tres esse spiritus aeternos, Patrem, Filium, Spiritum Sanctum, Essentiali Numero differentes. 2. Has Personas non esse aequales; sed Patrem ceteris eminentiorem; sic ut Pater Essentialior; alij duo Essentiali debeant dici. 3. Filium esse non ex nihilo, neque ex tempore genitum; sed ab aeterno, & ex eadem Substantia.

AUTOR. Hæc de Essentia & Distinctione Personarum vniuersè: nunc singularitatem de Distinctione.

IV. VALENTINIANI, etsi cum Ario agnoscunt tria distincta, Patrem, Filium, & Spiritum Sanctum; te ipsa tamen in Deo vero intrinsecam distinctionem, ita vt eadem Essentia sit in tribus, non agnoscunt. Ideo nolunt dici Patrem Personam primam: Imò Personam, aiunt, primam esse sophisticam & diabolicam. Vnde rident hæc nomina, *Essentia, Persona, Relatio, Proprietas.*

TRANSYLVANI agnoscunt Patrem à Christo distinctum; vt quem purum hominem faciunt. Ante Incarnationem tamen nullam agnoscunt Distinctionem in Deo; sed dicunt; Verbum & Spiritum Sanctum, quæ in Veteri Testamento leguntur, esse Potentias, seu Virtutes Patris, Non Distinctas ab eo Persona, Relatione, aut Proprietate: quæ Nomina Rident & ipsi toto lib. 2.

Hæc relatio Atheismorum: Porrò Collatio deorum fiat; & demonstratio, Lutherocaluinianos esse & Seruetianos partim; partim & Valentinianos, id est Samosatenos nouos & Arianos, liquebit.

QVÆSTIO IX.

Luthero-caluiniani an sint Seruetiani, an verò Valentiniani?

LUTHERO-CALVINIANA huc prius in Synopsin redigam prædicta:

dein alia subijciam: ad quaestionem denique respondebo.

I. LUTHERI vox est: Dei Filius est *Virtus Patris*; non *DEVS*. 2. *Verbum est Instrumentum Patris in creando & operando.* 3. *Christus est E L, sicut & creatura.* Nam *E L* in singulari dicitur in Scripturis tantum de *DEO VERO*. Sic & Lurhetani; Vt Melancthon: *In Christo Aliquid Natura diuina est.* Vt Stancarus ex eodem, & Schegkijus: *Singula Persona plenus & perfectus Deus non sunt; in vnum tamen collecta Deum perfectum efficiunt.* Vt Schegkijus. *Sunt nuda Proprietates, Diuina Essentia non potest tota de Singulis predicari. Sunt Energia tantum & tres Partes &c.*

CALVINI vox est: *Vtinam sepulta essent hæc Nomina, Trinitas, Persona, &c.* Item *Pater, Filius, & Sp. Sanctus tantum Proprietate quadam sunt distincti.* *Musculus. Sine vocabulo, Personæ, potes esse Christianus.*

AUTOR. Atqui ista sunt Seruetiana partim & Valentiniana: Patet confertenti: Ergo tales sunt & ipsi Lutherocaluiniani. Porrò liquebit idem euidentius è subiectis eorundem ac Symmystarum ipsissimis totidem Verbis, & Censuris.

H. ERASMVS, LUTHERI calamus, dextera, & anima. in c. 5. Ephes. statuit hoc sibi axioma: *In Scripturis Pater intelligitur, quoties absolute DEVS appellatur.* Hanc regulam gnauiter sequuntur Transylvani. Idem istud Philip. 2. *Qui cum in forma Dei esset, sic exponit, id est; cum opera exteriora faceret, in quibus fulgebat Diuinitas. Probat. Quia sicut formam ferri suscepit specie exteriori, non substantialiter: ita & formam Dei in exteriori operatione miraculosa. Hæc summa Erasiana est, Vide Bell. l. 2. de Christo c. 7.*

I. AUTOR. Ergo Erasmo Dei filius non est absolute *DEVS*, aut *Verus DEVS*. Vide nostrum *Antichristum Calu: q. 2. 3.*

PERKINSVS Anglus Theol. Calu. in Explicat. Symboli. ait: *Iuxta vsitatum & vulgarem regulam; Si comparatur DEVS cum Filio & Spiritu Sancto, tum per vocem DEVS solus Pater intelligitur.* Restrigit hic arctius, quod vniuersè dixit Erasmus,

MELANCTHON in epist. ad Elec. Brandeburgicum, & in Locis, editis B. fil. pag. 42. *Christus ante Incarnationem Regni sibi à Deo Patre datus est. Ergo non ab æterno id cum Patre habuit commune; vt in isto*

minor Patre. Ibid. Secundum diuinitatem restitui sibi gloriam pessulat. Ergo amiserat, vt minor. Idem in Locis Commun. anni 1543. pag. 24. Item Beza in epist. 28. Christus secundum diuinitatem obediit Patri; in eius eedit. Idem Melanch. epist. ad Brandeb. & lib. contra Stancarum: Christus Patris Sacrificas, Supplicat, apud eum intercedit.

II. AVTOR. At Istæ propositiones olim & Arianorum erant, teste S. Cyrillo lib. 11. in Ioan. c. 17. & 18. Sunt autem & Valentinianorum; patet supra.

1. CALVINVS in literis ad Polonos nihil abijt ab iisdem. Tigurini epist. ad Polonos anni 1560. & 1561. in omnibus illi suffragantur. Item Fulco in confutatione criminacionum Papisticarum, pag. 64. & 65. Item Tuellus contra Hardingum art. 14. & 17. ait: *Dua in Christo natura fuerunt, Deitas, atque Humanitas. Christus Humanam naturam immolatus fuit; Diuinam Sacrificus exiit.*

2. CALVINVS epist. ad Polonos. *Quamquam ab antiquis sententia Christi: Pater Maior est me: restricta fuit ad Humanam eius naturam: EGO tamen non dubito ad Totum Complexum extendere.*

3. CALVINVS è cathedra Pinozouiana definiuit. *Filius, etiam in Diuina natura, Officiatione, Patre minor est.* Stanislaus Saruicius, cum idem in publica disputatione latigitus Arianis fuisset, eò nomine est à Caluino, in epist. ad Polonos, mirificè commendatus: Et à Beza in epist. Theolog. 14. audire meruit, Frater plurimum obleruandus.

4. CALVINVS Instit. l. 2. c. 14 §. 3. illud Pauli: *Tunc & ipse Filius Subiectus erit ei.* exponit quo ad Diuinitatem ratione officij. Accedit in hoc illi pedarius Senator Melächthō: qui in libro contra Stancarum, & Epist. ad Brandeb. appellat sæpius *Christum Patris Subditum, secundum Diuinam quoque naturam; eiusque Ministrum.*

5. CALVINVS in Harm. Matth. cap. 22. v. 44. & in Matth. c. 26. v. 64. ait, *Christus est Patris Vicarius:* In Ioan. c. 17. v. 12. eiusque *Minister.* In Ioan. 1. v. 18. & *ei ab intimo secretis.*

6. CALVINVS epist. ad Polon. *Verbum, & secunda illa in Diuina Persona, iam inde ab initio, ante lapsum Adæ, Mediator fuit. Qui & esse certè non potest, quin dispensationis ordine, super Mediatoris Personam Patre eminent.*

7. Theod. Beza epist. 28. *Christus Mediator est inter Patrem & nos, distinctè secundum Humanam naturam; & distinctè secundum Diuinam: imò præcipuè secundum Diuinam.* Hæc Beza, mali corui malum ouum, ab Magistro suo Caluino in admonitione ad Polonos, sic tonante: *Impius est, imò diabolus, quisquis Negat, Christum secundum Diuinitatem esse Mediatorem.*

8. TICVRINI epist. ad Polonos anni 1560. hortantur, vt hoc docere constanter pergant: & si fecerint, ipsis à Domino benedictionem (scil. otci.) hauriantur. Rursum idem in suo ad Polonos responso inquit: *Tres sunt Personales in Uno Deo operationes.*

9. CALVINVS lib. contra Gentium in refut. Prothesios 10. Et Instit. lib. 1. c. 17 §. 25. *Pater Solus in Scripturis Deus vocatur καὶ ὁ πεποχην, per excellentiam.* Sic & Zanchius de tribus Elohim par. altera. lib. 5. c. 8.

10. CALVINVS Harm. in Math. cap. 22. v. 64. Et in Confess. Geneuen. anni 1547. clarius explicans ait: *Pater primum, Filius secundum, Spir. Sanctus tertium à Patre ætatis imperij & honoris locum.* Idem Harm. in Ioan. an. cap. 6. v. 57. & in Marci. c. 17. v. 16. *Pater, ait, prima vita causa est, & primus Gradus, Filius secunda, Spiritus S. tertia.*

11. BVLLINGERVS, corculum Caluini, in respon. ad lib. Cochlei, de Scripturæ Canonice, & Ecclesiæ Catholicæ autoritate, cap. 7. *Non Statu, sed Gradus tres in Diuinitate Persona differunt.* Nunc ipse uocet Caluinistarum super istis Censuras audiamus

III. AVTOR. 1. Num cuiquam adhuc superesse dubium poterit, quin vnanimis Caluinistarum cum Lutheranis

nis sit consensus quoad Diuinitatē Christi, cenferi eam minorem patris Diuinitate? Quoad DEVM, dici solum Patrem; non Filium? Quoad Distinctionem Deitatum trium gradualium? Quoad Proprietates accidentales, non essentielles in Personis? Quoad ipsa vocabula? 2. Cui obscurum; quin eorundem vnus sit idemque sensus ac consensus cum Seruetianis, & Valentinianis? Non obstante, quod Calvinus vtrorūque autorem ferro, flammis, styloque sit vsque ad neces, ad oreum persecutus.

3. Quod si quæ tamen vlla cuiquam fibra dubitationis inhæserit; ecce tibi adimunt illam stirpitus, ac elidunt ipsi Calvinistæ. Nam ita.

1. Iohannes Simlerus lib. de aeterno Dei Filio, discretè testatur ita Valentinum Gentilem docuisse. Liquet *suprà* quæst. 8.

2. Liquet idem apud Calvinum ipsum ex Confessione ipsiusmet Gentilis *Protheti* 21, §. 3. Roserius. (teste Lanoy, Roserij quondam Comministro, in *Reip. Christianæ* lib. 2. c. 4.) deprehendit hunc foedum atheismum in fratribus suis; & arguit, cum adhuc in herba esset, (verba sunt *Quirini Cnogleri*, viri optimi) cumque vixdum in cunis positum Calvinum vagiret Euangelium.

4. Fr. Stancarū, etsi insigniter Zwinglianum, & Caluini obseruantem; in multis Lutheri admiratorem; exclamare tamen coegerunt ista Caluini Propositiones in hæc verba: *Quis diabolus, o Caluine, te seduxit, contra Filium Dei cum Ario obloqui? Simul asserere: Seructi combusti Spiritus, secundum Polonicos, in Calvinum remigravit.*

5. Idem Stancarū lib. de Trinit, in-

quit: *Omnes Ecclesia, quæ Fidem Gentuesem & Tigurinam tenent de Christo, sunt Arianae: & hoc negari non potest.* Nos domesticis testibus freti, nolimus contemnere testimonium. Præsertim, cum Arianos ista pleraque omnia docuisse, ex D. Augustini operum tom. 6. in *Sermone de Ariano*, doceamur. De istis vide in mea *Genealogia quæst. 3. 4. 5.* Nec pluribus refellere attinet.

Q V Æ S T I O X.

Nomina Veri Dei an sint & Christi, per Lutheri-calvinistas?

HÆc cum plucula sint, ibimus per singula strictim: quæ sunt, *Deus, Tetragrammaton, Altissimus, Inuisibilis, Deus gloriae, Rex Regum.*

I. Christus an DEVS?

1. LUTHERVS Isa. 9. vbi Christus dicitur, *Deus fortis*, posuit *Virtus fortis*; & vt nomen, EL, Deus, Christo criperet figit id etiam creaturis commune esse; vt, tamen hic de Christo dicitur; non tamen vt de Deo vtro, sed vt de creatura dici persuaderet. Idcirco etiam *1. Ioh. 5.* trium Personarum diuinarum nomina exautorauit. Sicui & Licanis suis illud, *S. Trinitas vnus Deus*, cecit. Vide *suprà* quæst. 6. Idem in *Postilla* fo. 41. a. to. 2. *Christus non est vacca, neque ex strygius vnus.* & fol. 304. a. *Christus non est stultus: & sua tamen negotia stultè instituit. Tantius verd inter omnes peccatores peccator est, vt eo maiorem nullum unquam tulerit hic orbis terrarum.* Hæc vero insignis reuerentia Christi est.

2. ERASMO, inc. 5. *Non Christus in Scripturis; sed Pater intelligitur, quoties absolute DEVS appellatur.* scil. vt hoc nomen Christo abstraheret.

3. MELANCHTHONI in *Locis, Christus est Aliquid diuina natura.*

4. Schegkio *Christus est Energia Patris: Lutheri. Instrumentum. Creatoris.*

5. Calvinum istis infandiora blasphemare patet *suprà* quæst. 9.

AVTOR. Contrarium constat ex *S. Irenæo* lib. 3. c. 6. *Neque Dominus, neque Spiritus Sanctus, neque Apostoli, addit c. 8. neque Propheta, qui non esset Deus, definitiue & ab-*

Et absolute Deum nominassent aliquando, nisi esset verus Deus. Atqui Scriptura vocem, **DEVS** absolute ponit pro Christo. Ioan. 20. *Dominus meus, & Deus meus.* Act. 20. *Spiritus Sanctum posuit vos regere Ecclesiam Dei; Cuius? Illius, qui eam acquisiuit Sanguine suo.* Rom. 9. *Qui est super omnia DEVS.* Christus dicitur Apoc. 4. *Dominus Deus Omnipotens, qui erat, qui est, & qui venturus est.* Ergo.

II. **JEHOVA**, nomen ineffabile seu Tetragammaton, maximè soli Vero Deo conuenire etiam ipsi Transyluani lib. 2. c. 7. sentiunt: Cætera verò, Elohim, Sadai, Adonai, &c. etiam Christo & Angelis.

Atqui id etiam tribuitur Christo. Ier. 23. *Suscitabo Dauid Germen Iustum, &c. Es hoc est Nomen quod vocabunt eum: DOMINVS Iustus noster.* Nam I. Cor. 1. *Factus est nobis sapientia, & iustitia, & redemptio.* Ita, 53. *In scientia sua iustificabit ipse Iustus Seruus meus multos.*

1. **LUTHERO** autem in Rom. 3. ad marginem, *Deus est iniustus;* Et in Assert. art 36 to 2. *autor est peccatorum: Nam & mala opera in impiis regit Deus.* Sed de his infra.

2. **CALVINO** *Instit. l. 1. c. 8. §. 1.* Scelerum autor Deus est: Christus in Passione peccauit, desperauit; & Caluino esset *Deus Iustus noster?* Caluino esset Christus **DOMINVS**; quem pertendit esse *Patri Subiectum ministrum*; etiam secundum Diuinitatem? Patet supra.

AT ipse de se **IESVS**, Matt. 21. *Dicite, quia DOMINVS hic opus habet: Non Parerit cælis; Sed Christus in terris ait, Ioann. 13. Vocatis me Magister & Dominus: & benedicitis, Sum etenim.*

III. **ALTISSIMVS** vox propria soli vero Deo est.

1. Melanchthoni apud Stancarum l. 4.

Trin. Christus est Deus imperfectus. Caluino, est in secundo gradu Deus. Patet supra: Quare ijs est Deus Mediasiter, aut Deasiter, aut Deiculus.

AT contra, Psal. 86. *Homo natus est in ea, & ipse fundauit eam Altissimus,* id est, Christus ait, S. Hieron. Aug. &c. Hinc Phil. 2. *Dedit ei Nomen, quod est super omne nomen.* Rom. 9. *Ex quibus est Christus, qui est super omnia Deus.*

IV. **MAGNVS DEVS**, vox solius Veri Dei est.

Erasmum f. cuti Transyluani eam voluit de solo Patre intelligi.

AT de Christo dicitur, Tit. 2. *Expectantes beatam spem, & aduentum glorie Magni Dei, & Saluatoris nostri IESU CHRISTI.* Qui est Dominus Dominantium.

QUESTIO XI.

An Luthero-calvinista sint Trisheitæ?

LUTHERVS lib. contra Iac. Laromum to 2. W. t. c. b. edition. anno 1551. *Anima mea odit Arianos Et optime exegerunt Ariani, ne vocem illam profanam & nouam regulis Fidei statui liceret.*

AUTOR. Maluit fortasse bonus ille Arianorum Helias ἑμὸς ὄσιον, quam ὁμοῦσιον, Arianis ita placuit; & execrati sunt illud sic, vt orthodoxos etiam Homouianos appellarent. Oderant quippe in Deo Vnitatem naturæ, & Aequalitatem Personarum.

1. Sed **LUTHERVS** clare, apud ZWinglium in respon. ad Lutherum, lib. de Sacram. *T. simplex est Diuinitas & trium generum; sicut sunt tres Persona.* Ex quo redde infert contra eum Zwinglius *Tres eum in Diuinitate Naturæ statuere, & Tres Deos.*

2. **LOSSIYS**, Doctor Lunenburgensis, in suis Commentarijs ad Alocum libro de Trin. t. *Tres inquit, Persona Diuinitatis essentialiter inter se diuersæ sunt. Earum qualibet habet suas Proprietates, quibus ab aliâ substantialiter distinguitur.*

3. Melanch. non in Locis anni 1545, de Christo. *Tres sunt Diuinitates, vnde tres Personæ.*

Scheg.

3. Schegkij pag. 108. Non est in trinitate Essentia simpliciter Vna numero: sed Vna est, & dicitur Essentia, quia tribus numero differentibus τῆς ἁπλοῦς οὐσίας constituitur.

Heu! clara nimis liquet blasphemia Lutherana: Caluiniana tetrior.

II. CALVINVS in actis Serueti, pag. 872. & passim. Filium habet substantiam à Patre distinctam. 2. Beza in Confel. Geneu. c. 1. §. 2. Clare Verbum Dei docet, quod Essentia diuina realiter, & ab aeterno tribus Personis distincta sit. Epidaurius ille & Lynceus, scilicet, vidit in Scripturis, quod nemo vidit vnquam, nec vnquam apparet. 3. Schegkij apud Genebrat dum pag. 98. Non facile in tota Scriptura locum reperire erit, qui natura inter Patrem, & Filium & Sp. Sanctum ita adstruat Vnitatem, vt non facile alio torqueri possit.

AUTOR. At verò Fallum istud de Scriptura in te incorrupta: Nimis verum de editione Caluiniana. Quis enim locus est, ait *Quir. Croglerius in Trisymb.* pro Christi Diuinitate, quem non atrà Arianæ glossæ caligine Caluinus obfucarit? Quem non quasi piceo obiecto fumo suorum commentorum obnubilari? Recurre à capite ad calcem per Biblia; vniuersa testimonia (ait *VVittenbergensis Prædicans*) per aleatori. am quiduis illudendi versutiam, manibus nobis excussa comperies; ad Arianam hæresim plenis cataractis & imbribus in orbem terrarum effundendam, & regurgitandam. Negas? Blandrata, & Franci Davidis aduersus Geor. Maiorè, Caluini expositiones adferunt, non sine gratitudinis significatione. Nos è locis plurimis in exemplum pauca adducamus.

III. CALVINVS in Gene. 1. Ex verbo Elohim colligere tres Personæ, violenta glossa est. 2. Idem in Psal. 2. *Qui hunc locum, Filius meus es tu, ego hodie genui te, de aeterna*

Christi generatione exposuerunt, (sicut *Pasilius ad Heb. 1.*) nimis argute in verbo Hodie philosophati sunt. 3. Idem Inst. l. 1. c. 3. §. 15. Ex illo Psal. 33. Verbo Domini cæli firmati sunt &c. infirma ducitur ratio pro adstruenda Spiritus Sancti Diuinitate. 4. Idem in Ioan. c. 10. *Abissi sunt veteres hoc loco: Ego & Pater Vnum sumus, vt probarent Christum Patri esse ὁμοούσιον.* Abripuit eos huc contentio cū Arianiis.

AUTOR. Sed non contaminent mihi chartam amplius hæc blasphemiæ. Lege Stancarum contra Caluini epistolas à fol. 97. ad fol. 122. ab I. 2. ad o. 3. Lege Hunnij Caluinum Iudaizantem.

4. Schegkij apud Cenebr. pag. 108. Nulla foret inter Patrem & Filium differentia, si Vna esset vtriusque Essentia. Supra vidimus eum id suffici & inuitato vocabulo græco τῆς ἁπλοῦς οὐσίας inuolueret. Certè nihil magnificum diuinis personis tribuit: Ponit enim contra omnem veritatē τῆς ἁπλοῦς οὐσίας Vnitatem (circumcessionis vocant Theologi) distinctam ab Vnitate Substantiæ.

AUTOR. I. Athæctalis Vnitas an non in creaturis etiam cernitur? 2. An non lumen solis, per aërem diffusum, hac Schegkij vnitate cum ipso aëre Vnū est? 3. Nonne ita Angeli sibi, iuxta Theologos, inesse possunt? 4. Nonne ita cum sepulcri saxo, & ianua clausa, Christi humanitas sese penetrauit? Apage græcule cum insolente vocula græca, rem claram obnubendo; vt mysteria crepare videaris admirandus cuculus. Manet igitur, dictos Lutherocaluinistas facere seipios, esseque Tritheitas. Neque solum hoc; sed Bitheitas quoque, vt subiecta quaestio insinabit.

QVÆSTIO XII.

An circa Personarum in Diuinis AEqualitatem Gentilizent Calvinista?

LVTHERO-CALVINISTARVM doctrina communis hodie nobiscū in hoc consentit, quod plerique docent Vnitatem in Trinitate; præter Transyluanos.

CALVINVS autem, quem Valentinum re & nomine Gentilem, natione Hispanum, stylo primum confodit; deinde & gladio Magistratus Geneuensis, vel in carcere nexum, canereque palinodiam paratum, est ad necem vsque, & ad oreum persecutus: eiuſdem tamen Arianismos demum non abhorruit; sed amauit, ac propugnauit infelix istos:

I. GENTILIS talia Prothesi septima: Solus Pater est Vnus Deus. Octauā Solus Pater est αὐτὸς θεός, id est, à nullo superiore essentialius; sed à se ipſo Deus. Nonā Qui Vnum Deum in Proprietates, & Personas distinguit; vel sibi vtriusque facit, vel necessarid Vnus Dei Substantiam diuidit, atque discernit. Vndecimā. Genitus à Genitore numero differt; non Potestate, scientia, aut natura diuorsare. Duodecimā. Vnus Deus, & λόγος eius, dua sunt eiusdem natura substantia intelligentes, id est, duo aterni Spiritus consubstantiales, congruo gradu, ordine, & proprietate distincti. &c.

2. Georgius Niger apud Stancarum libro contra Pinzouianos ait; Ego cū Sarnitio & alijs; nolimus credere, quod Filius Dei sit Patri aequalis, sed Minorem Patre asserimus. Quā causā Symbolum Athanasii, vocant Sathanasii.

3. CALVINVS, inquam, similia sensit & docuit: præsertim Filium Dei Patre minorē Deum esse. Sic & LVTHERVVS cum Synonymis Vide fusè recitatos ipsos supra quæst. 9. Refutatos quoque obiter in mea Genealog. quæst. 5. & in Antichristo q. 5. Ergo isti Gentilizant; imò reipsa sunt Gentilistæ, id est, germani Ariani, & Machumetani, ac pene Judæi: teste Hunnio in suo Caluino Iudāizante.

AVTOR. Sic contrā. I. Quem ve-

teris Testamenti complura loca vocant vnum verum Deum Israël; eadem ipsa Nouum Testamentū exponit de Christo: Ergo Christus est idem vnus verus Deus Israël. At in illo DEO Veteris Instrumenti nihil Inæquale vsquam significatur aut reuelatur: Ergo Christus, quā Deus, Aequalis est Patri, vt & Consubstantialis.

Antecedens testatum reddamus. 1. Exod. 20. Ego sum Dominus Deus tuus, qui te eduxi de terra Aegypti. Id est, ait Iudas in Canon, IESVS, populum de Aegypto saluans, secundo eos, qui non crediderunt, perdidit.

2. Psal. 67. Dominus in eis in Sinai in sanctis. Ascendisti in altum, cepisti captiuitatem, accepisti dona in hominibus. Id est, Ephel. 4. Vnicuique nostrum data est gratia, secundum mensuram donationis Christi, Propter quod dixit: Ascendens in altum, &c.

3. Isa. 6. Vidi Dominum sedentem &c. qualis isthic describitur Maiestas Dei; talis & in Nov. Test. delineatur, Iohan. 12. & Apoc. 4. 4. Isa. 45. Ego Deus, & non est alius: In mem. ipſo iuravi: quia mihi curuabitur omne genu. Ita Rom. 14. Omnes stabimus ante tribunal Christi. Scriptum est enim, Vno ego, dicit Dominus, quia mihi flectetur omne genu.

4. Isa. 35. Deus ipse veniet, & saluabit nos: Tunc aperientur oculi caecorum, & aures surdorum patebunt, & saliet sicut ceruus claudus. &c. Id de seipſo Christus exponit Matt. 11. Nunciate Ioanni, &c. caeci vident, surdi audiunt, claudi, &c.

III. SIBYLLÆ præcinuere IESVM Christum Vnum verum Deum, Patriæqualem, in carne venturum. At Clemens, lib. 6. Stromatum, asserit Apostolū Paul-

QVÆSTIO XIII.

Qualis sit facta Christo Atributorum DEI Communicatio?

Paulum gentiles ad Sibyllarum leſitationem admonuiſſe. SS. Patres verò, Iuſtinus, Auguſt. &c. citant eas percrebrò. Et Erythraa canit in Vaticanio, cuius initiales literæ reddunt has voces, *IESVS Christus Dei Filius: Saluator, Crux.* quod iſtis concluditur:

Vnus & æternus Deus; hic Seruator, & Idem CHRISTVS pro nobis paſſus: Quem carmina ſignant.

III. VISIONVM & MIRACVLO-
RVM diuina teſtimonia ſuper Æquali-
tate Conſubſtantiali, ſeu ὁμοουſια recitat
perilluſtria Illuſtriſſ. Card. Bellarm. lib. 1.
de Chriſto cap. 12. Quibus in præſens
ſuperſedebit ſtudium breuitatis.

IV. D. THOMAS p. 1. q. 42. a. 1.
Necesse eſt ponere Æqualitatem in Per-
ſonis. Quia, lib. 9. *Metaph. textu 15. 16. 17.*
æquale dicitur quaſi per negationem
maioris & minoris; non autem poſſu-
mus in Diuinis ponere maius & minus.
Quia, ait Boëtius lib. de Trin. *Eos diffe-
rentia, ſcilicet Deitatis, comitatur, qui vel
augent, vel minuunt: vt Arius: qui gradi-
bus numerorum, Trinitatem variantes di-
ſtrahunt, atq. in pluralitatem deducunt.*

Ratio eſt: Quia Inæqualium non
poſteſt eſſe vna Quantitas numero: Quã-
titas autem in Diuinis non eſt aliud, quã
Eſſentia: Vnde ſi eſſet inæqualitas in
Perſonis diuinis, non eſſet in eis Vna
Eſſentia: & ſic eſſent tres Perſonæ Vnus
Deus; quod eſt impoſſibile. Oportet igi-
tur Æqualitatem ponere in Diuinis.

Vnde S. Auguſt. lib. de fide. c. 1. to. 3.
*Æqualitas intelligitur in Patre, Filio, &
Spiritu S. in quantum nullus horum aut præ-
cedit æternitate, aut excedit magnitudine,
aut ſuperat poteſtate. &c. Plura in mea
Genealogia quaſt. 5.*

L V THERVS in Conc. de Nat. Dom. *Duo CHRIS-
TI ſunt: Vnus Chriſtus eſt DEVS Omnipotens:
Alter Chriſtus eſt Homo non Omnipotens.* Quocirca,
duos habet filios Deus Luthero. 2. Brentius, pag. 113.
Recognitionis ſuæ, patri ſuo Luthero adſiſit audacter;
Discrimen, inquit, inter Chriſtum & alios homines non
proprie Inhabitatione Filij Dei in Filio hominis; ſed
Communi catione Proprietatum, quibus Filius hominis
ab inhabitante Filio Dei ornatur.

C ALVINVS lib. contra Gentilem pag.
917. *Si Eſſentiam Pater Communicauit, cum
Filio, vel ex ſolido communicauit, vel ex parte:
Si ex parte, dimidius Deus eſt: Si ex ſolido,
in ipſo Patre Euangeliſt. Rurſus ibid. Si Patris
Eſſentia eſt in Filio; erit etiam in eo Perſona
Patris.*

A V T O R Euax; quàm argutæ con-
ſequentiæ? Eas nec Carneades helleboro
purgatus refellat; nedum prænſus. Vide,
& Ride *Camelium ſaltantem.*

Atat: 1. Acclamat eianonymus Caluinista
quidam apud Feuardentium in Dialogo:
Incommunicabilis eſt eſſentia diuina. 2. Ad-
uolant Caluino ſuo ſuffragatores Samofate-
ni noui, Blandrata *Diſput. 6. Albana, Tran-
ſyluani Miniſtri lib. 2. Cap. 7.* Et hæteſiar-
cha eorum Neſtorius, apud Theodoretum
lib. 4. *haeret fabul.* Quorum iſta aſſertio pau-
xillò mitior: *Chriſto homini communicatam à
Deo Diuinitatem eſſe; non per generationem æ-
ternam, ſed per Vnctionem gratiæ & Inhabi-
tationem: Ac proinde, Poſſe Chriſtum dici De-
um; ſed Deum Factum, Temporalem, Non æ-
ternum.*

Addo his Beza. Caſtallio probauerat
ex d. cto prophetiæ, *Egone parere faciam, &
non periam? Omnes homines eſſe creaturis Dei.*
Quid Beza? Lib. contra Caſtallionem: *Dico,*
ait, e contrario: *Deum, ex quo Adamus pecca-
nit, deſiſſe Patrem eſſe in Adamo generis hu-
mani.* Vide *Schlüſſelburgium, lib. 1. Theol.
Scholaſtica fol. 3.*

AUTOR. Qui igitur esse Pater Christi negatur; ut qui suam ei communicare essentiam nequierit; is jam etiam negatur esse non Pater.

Calvinus Inst. l. 1. c. 13. §. vlt. *Stultè fingitur in Patre continuus actus generandi*. Sed plura de communicatione Attributorum *infra quæst. 24. 25.*

AUTOR. I. Nimirum liberalior Caluino videri voluit Lutherus; hinc enim duos; ille nec vnum quidem DEO Filium sat concedit. An, quia, *Dum vitant stulti; vitta in contraria currunt?*

2. Certe ad Brentij verba exclamat Beza in respon. ad Colloq. Mompelgart *Ecce tibi Duos ex Nestorio FILIOS!* scil. v. nus Deus in habitans Christum hominem; alter, Homo inhabitatus.

3. Caluino autem nec Christi Pater fuit vnquam Deus *vel ex solido, vel ex parte*: sed duntaxat *Proprietate quadam sunt distincti*. Vidè *suprà quæst. 7.* Ideò Nestoriani in hoc sunt Luthero-calviniani: contra istud Symboli Athanasiani, *Genitus, non factus, consubstantialis Patri, per quem omnia facta sunt*: Non igitur factus est; sed genitus, ab æterno ex Patre; in tempore ex Matre *θεοτόκῃ* non solum *χριστοτόκῃ*. Sed distinctius singula, & strictim.

4. Cùm Diuo Thomæ *1. quæst. 27. a. 2.* Processio Verbi in Diuinis dicatur Generatio, juxta Psal. 2. *Ego hodie genui te, Filius meus es tu*. Cùm etiam Christus testetur, Ioan. 7. *Ego ex Deo processi*: distinguenda est processio illa siue generatio, ex *D. Th. 1. quæst. 27. a. 1.* *Arrius* accepit processionem sicut effectus procedit à causa; & sic Filium ait procedere à Patre generatum, sicut primam eius creaturam. Et ita Filius non est verus

Deus. *Sabellius* accepit eam, sicut causa procedit in effectum, quatenus aut mouet ipsum, aut suam ipsi imprimat similitudinem. Et sic Christum dixit, Filium Dei quatenus è Virgine Carnem assumpsit.

Errant autem ambo: Quia acceperunt processionem *ad Extra* solū, quatenus procedit secundum actionem in materiam exteriorē: At processionem *ad Intra*, quæ manet in ipso agente, oportuit eos attendisse; quale est *Intelligere Dei*: quod est Concipere mente aliquid, & ex eius notitia procedere; diciturque *Verbum mentis*: quod in æterno Deo fuit ab æterno: Et hæc fuit generatio Filij.

Est itaque, ait August. l. 4. de Trinitate *Pater Principium totius Deitatis*: Sed & Ioann. 1. *In principio erat Verbum, et Verbum erat apud. &c.* Et tamen *Pla. 2.* *Ipse inuocabit me*, quæ homo; *Pater meus tu*, scilicet ab æterno prius; dein & in tempore. *Plura D. Thom. 1. q. 33.*

Neque tamen infitias eo, priuatis istis quorundam opinionibus impiis omissis, communem hodie Luthero-calvinistarum sententiam concedere in nostram Orthodoxam. Sicut & in sequentibus variant.

Q V Æ S T I O XIV.

An Deus sit Omnipotens?

LUTHERVS in conc. de Nat. Dom. *Duo Christi sunt: vnus Christus, Deus Omnipotens; alter Christus Homo non Omnipotens*. Idem tom. 2. *Wittenb. fol. 183.* & in Colloq. mensalibus. fol. 97. 98. 99. *Nunc credo Omnipotentem Diuinitatem esse Immortalem*. Vide in mea Genealogia quæst. 9.

II CALVINVS Inst. l. 4. c. 17. §. 3. *clare subinnuit istud: Deus nil potest efficere aut supra, aut contra ordinem à se in Natura constitutum.*

z. Idem.

2. Idem Inst. l. 3. c. 22. §. 3. *Potentia Dei Absoluta communitum est; sicut profanum, ita merito detestabile.*

3. Theod. Beza, Heshusio teste, lib. contra Calvinum & Bezam, credens Deum Patrem Semipotentem, ait, *Quia impossibile est illi facta imperfecta reddere.*

Idem Beza isthoc Dei Attributum nunquam in eam fidei Confessionem; quam in Conuentu Possiaci obtulit, licet identidem editam; voluit interere. Alubi autem easdem, quas Plinius Atheus affert, diuinæ Omnipotentiae exceptiones depromit. Confule *Posseniunum contra Chytraum, Atheismo* l. §. 4.

Idem Beza lib. contra Heshusium ait: *Nec credenda est, nec vniuersaliter recipienda illa propositio Gabrielis Angeli: Non est impossibile apud Deum omne Verbum.*

4. Idem lib. aduersus Brentium: *Deus non potest efficere, vt corpus humanum sine suis dimensionibus vnquam existat: Non potest quantitates suis destituere effectibus naturalibus, quominus certa occupent & impleant loca.*

5. Carolstadius in dialogo de Cæna. *Tam verum est Corpus Christi simul in multis locis esse posse essentialiter, quam verum est, S. Annam habuisse quinque capita; aut innocentem infantem habuisse barbam duodecim cubitos prolixam.*

6. BRENTIUS, apud Andreæ in fideli Luthero cap. 1. Ego & Iacob Schmidlinus cum Vbiquitariis credimus, *Duos esse Deos. Seniores qui ab æterno sunt ac permanent: Iuniores vero esse Humanam Christi naturam, communicatam ac dotatam Diuinis Attributis, sicque in Deum coronatam & exaltatam.*

AUTOR. 1. Si talia de Deo; quantum minus Omnipotentiam attribuent Christo? Sed presæ agam ex *D. Th. p. 1. q. 25. a. 1.* Cum Deus sit purus Actus, simpliciter & vniuersaliter perfectus; ideoque omnium sit principium actiuum, & non passiuum; relinquitur, quod in

Deo sit actiua Potentia summa; eaque, ait *Hilar. l. 8. de Trin. infinita.*

Sub eam tamen, *art. 4. ibid.* non cadunt, quæ contradictionem includunt: Vnde non potest facere de corrupta non corruptam; præterita, vt sint non præterita &c. Hinc August. l. 26. contra Faust. c. 5. *Qui dicit: Si Deus Omnipotens est, faciat vt, quæ facta sunt, facta non fuerint; is non videt hoc se dicere: Si Deus Omnip. est, faciat vt ea, quæ vera sunt, eo ipso quod vera sunt, falsa sint.* Arist. 6. Eth. c. 2. *Hoc solo priuatur Deus, ingenta facere, quæ facta sunt.* Cætera, *Gen. 17. Ego Dominus omnipotens. c. 18. Ego Deus omnip. Cresce. &c.*

FILIVS DEI autem est Patri æqualis in Omnipotentia. Quia ait *D. Th. 1. q. 41. a. 6.* in Diuinis non differt Esse, & Possesse: Ideo cum Essentiæ ac naturæ perfectione Deus generans Genito dedit quoque Omnipotentiam perfectionem. *Art. 5.* ita ratiocinatur, *Sicut Deus potest generare Filium, ita & vult: Sed voluntas generandi significat Essentiam: Ergo & Potentia generandi.*

Vera igitur vox Christi, *Matth. 19.* *Apud homines hoc impossibile est: apud Deum autem omnia possibilia sunt:* Vide *D. Tho. p. 3. quæst. 9. 10. 11. 12.*

Quod dementius blasphematur CALVINUS *Inst. lib. 1. c. 13. §. vlt.* *Stultè fingitur in Patre continuus Actus generandi.* De Creatore autem, quod is non amplius sit Deus, LUTHERANI Accidentarij, vt Heshusius, Schmidelinus, &c. id impingunt Lutheranis Substantiariis, vt Flacco Illyr. *Amsd. sio. &c.* Vide *Olenbergium causa 17.*

AUTOR. At, *Apocal. 1.* *Qui venturus est Omnipotens.* Et *Matth. vlt. Mihi data est omnis potestas in cælo & in terra.* Omnino consule *S. Th. p. 3. q. 13.*

D 3 Quæ.

QVÆSTIO XV.

An Deus sit Iustus.

LVTHERVVS ad marginem cap. 3. ad Rom. Deus est iniustus: nam in primis impossibilia præcipit. Deinde Idem lib. de Seruo arbit. Nec in damnandis, nec in saluandis merita spectat. 2. Spargit gratiam & misericordiam in indignos, iram & seueritatem in immeritos; In dignos coronat; indignos punit: sine merito saluat; sine merito damnat. Vide infra quæst. 17. 32.

ZWINGLIVS lib. de p. ouidentia cap. 6. Deus est iniustus: Punit ob peccata homines, quæ non eorum magis sunt actus, quam Agricolæ sunt proventus. Idem to. 1. in explicatione art. 20. Non magis, quam mallei opus vomerem quem constat faber. CALVINVS quam Deo tribuat iustitiam, liquebit infra, ubi Deum scelerum constituit autorem.

AVTOR, Ex Psal. 10. tenemus: Iustus Dominus, & iustitiam dilexit. Sed rectè distinguit D. Th. 1. q. 21. a. 1. Iustitia Commutatiua non cadit in Deum: Quia Rom. 2. Quis prior dedit illi, & retribuetur ei? Distributiua verò propria Dei est Gubernantis. Vnde S. Dionys. de diuin. nom. lib. 8. Oportet videre in hoc veram Dei esse iustitiam, quod omnibus tribuit propria. Ideo 2. Mach. 1. Solus es bonus Rex, solus præstans, solus iustus, & æternus.

QVÆSTIO XVI.

Deus & Christus an sint immortales & impassibiles?

LVTHERVANI: Ver. Selneccerus in confutatione accusationis, fol. 129 Theodoretus illa phrasi & Christus in quantum Deus, impossibilis est: nunquam ferenda est. 1. Gerlachius in disput. contra Buseum: Vera sunt hæc propositiones: Diuinitas est nata, Crucifixæ, Mortua. 3. Schmidlinus in thesi 136 & in repetit: Wittenberg. Pati, & Mori nomine & re pertinet ad Diuinitatem. 4. LVTHERVVS lib. de conciliis par. 2. Deserant sunt, qui Diuinitatem pati non potuisse pertinaciter disputant; Ego & mori.

Gerlachius contra Buseum arguit rationem. Quia Proprias sibi unâ cum natura humana participatione, affectiones eius fecit suæ Verbinatura & maiestas. 5. Leibius & Andr. Musculus in refut. Simleii: Si sola natura

humana Christi passa sit, Filius in primis ad vera Redemptionis fugitiosa impietate separatur. 6. LVTHERVVS, in confess. de cena Dom. Christus in seipso, nec magni preii Saluator est; immò ipse quoque alii Saluatore opus habet: subaudi, si in diuinitate passus ac mortuus non fuerit. Plus nimio fati ista.

CALVINVS Instit. lib. 1. c. 17. §. 2. Deitas est mortalis: immò verò aligando mortua est. Fuit enim sacerdos noui fœderis Christus, etiam secundum Diuinam naturam. Vnde Iacellus ipse lib. contra Hardingum art. 14. & 17. Christus humana naturâ immolatus fuit: diuinâ, sacrificis extitit. Plura vide supra cap. 2. Calvinus ad Hebr. 9. v. 12. Per proprium Sanguinem introiuit in Sancta: Quia in fœdere nouo ad perfectam sacrificij rationem mors sacrificantis pertinet. 3. Item ibid. v. 14. Quia Fuit etiam Noui testamenti Mediator secundum Diuinitatem: Ideo autem Noui Test. Mediator est, ut morte intercedente redimat prauaricationes. Quæ quidem, vt de Humanitate Christi verè: ita blasphemè dicuntur omnia de Diuinitate. Vide supra quæst. 21.

III. AVTOR, ex Cnoglero cultissimo in Trisymbolo, 1. Fuit olim imbutus eodem errore Anastasius Imperator: de quo lepida proditur historia apud Zonaram in Anast. sio to. 3. Miterat hic Episcopos duos suæ sectæ ad quædam Orientis Dynastiam, qui eum erroris sui de Mortalitate Dei impleverunt. Is audiit eos humaniter: responsum in diem reiecit alterum. Interim subornat famulum, qui sibi cum Episcopis colloquens, nescio quid, tacitè in aure insurrerit. Facit ille ex prescripto; cum subito frontem dimittere Princeps, & suspirare, & magnam pretere ferre moestitiam. Percunctantur Episcopi vehementer istam tam subiti doloris causam. Cùm Princeps: Nunciatum, inquit, est mihi, obiisse mortem Gabrielem Archangelum. Episcopi in ritum soluti, bono animo esse iubent, & mul-

tis ar.

tis argumentis ostendunt, *Mori non posse Angelos*. Commotior ille statim: *Et vos inquit, qua fronte persuadere vultis, Diuinitatem in Christo passam fuisse, & mortuam?*

2. ZVINGLIUS tom. 2. in respons. ad Lutheri Confess. laboriosè hanc Coepostoli sui vesaniam confutat; seu, vt ipse vocat. *summam, & omnium longè stultissimam blasphemiam*. Inter cætera, Lutheri suo quasi ex diametro oppositus, liberè vniuerso mundo testatur dicens: *Contrà, ego de me illud liberè dico: Si Christus Deus quoque iuxta Deitatem passibilis est; Deus certè non est; nec hunc pro Deo meo unquam sum agiturus.*

3. Frustra vociferaris Zvingli; Tatum abest, vt Lutherani hunc sibi Mortalem Deum eripi patiantur; vt etiam in Pandora sua Bergensi, id est, Concordiæ libro, eundem quater millenis subscriptionibus roboratum, omnibus credendum proposuerint. Belli Antichristiani, quin & Athei, sine Deo viuo! Hæc Lutheranis dixerim.

Eadem & Calvinianis; queis addo suum Patriarcham Petrum Gnaffæum autorem Theopaschitarum, dicentium, *Vnus ex Trinitate passus est secundum humanitatem: apud Baron. annis 482. 519. 555.*

QVÆSTIO XVII.

An Deus sit Bonus? an verò Peccator?

LUTHERUS lb. de seruo arbitrio: Phil. Melancthon in Rom. c. 2. *Deus autor fuit Proditionis Iudæ, adulterii Davidis, scilicet Marlii.* 2. Idem in assert. art. 32. *Dubium non est, quin Sathanâ Magistro in Ecclesiam venerit hoc nomen: Liberum arbitrium; scilicet à Deo solo conditum, inditumque nobis.* 3. Lutherus, Tom. 1. Wittemb. fol. 162. b. *Christus fuit summus peccatorum, quos unquam terra tulit. Cautam rel. dit Tom. 4. Wittemb. fol. 362. b. Nimirum quia*

non sine causa, neque de nihilo ab Ioanne baptizatus est. 4. Idem in assert. art. 36. tom. 2. Wittemb. anni 1551. *Nulli est in manu sua positum cogitare quippiam boni vel mali: sed Omnia sub Deo sunt; contra quem nihil possumus, nisi quantum permittit & facit ipse. Quod & præcia dicitur, cum dixit: Certâ stant omnia lege. Quomodo potest esse homo ad bonum preparare; cum nec in potestate sua habeat vias suas malas facere? Nam & MALA OPERA IN IMPIIS REGIT DEVS, scilicet, ut Autor scelerum omnium. Prò!*

AUTOR. Ibidem Lutherus hunc articulum omnium optimum, & rei Christianæ summam constituit: *In cæteris, inquit, articulis de Papatu, de Conciliis, &c. magis ferenda est leuitas & stultitia Papæ & suorum: Sed in hoc articulo, qui omnium optimus est, & rerum nostrarum summus, dolendum ac flendum est, miseros sic insanire.*

1. Atqui Manes idem docuit olim teste S. August. heresi 46. & Hieron. in prologo dialogi contra Pelagianos.

2. Iactitant Lutherani de suo Magistro, quod Velleius de Epicuro suo; *Eum primum superstitionibus liberasse Germanos.* Sed, quod Cotta Pontifex respondit Velleio; *Superstitione quidem facile fuit Epicuro (dixerim Lutheri) liberare; cum susculerit omnem vim naturamque Deorum.* Sanè namque ait Tertull. *Qui Deum esse Bonum diffidentur; Deum esse nunquam fatentur.* Vide infra quæst. 31. 32.

CALVINIANA istis pauca subiiciam consona.

CALVINUS Instit. 1. c. 18. §. 3. *Deus autor est omnium eorum, quæ Papiста otiosè tantum volunt eius permisso consingere: scilicet: peccatorum.* Sic enim Zwinglius exponit in serm. de prouidentia cap. 5. *Numen ipsum, ait, autor est eius, quæ nobis est iniustitia.*

2. Calvinus ibid. §. 1. Confirmat exemplo: *Dei ita opus est incaustus Absolonis addit. Melancthon in Rom. 8 & proditio Iudæ: vt Pauli conuersio.*

1. Zwin-

2. ZWINGLIUS *ibid.* Deo impulsore latro occidit: Deo motore perpetrantur homicidia & adulteria.

3. Bucerus in Rom. 1. amplius dicit: *Qui non credunt, Deum omnia tam mala, quam bona in hominibus perficere; NEGANT DEVM PENITVS. CALVINVS sunt homines hardi, vertiginosi, prodigiosè caci, ac desperati.*

Idē Inst. 2. c. 4. §. 2. *Est enim Deus causa particularis peccati, à qua sola omnis peccati & peccatoris ratio ducitur. Et verò Apparet Dei Specialis Actio in vnoquoque facinore.*

5. Idem Inst. 1. c. 18. §. 2. *Dicitur Sathan excœcare infidelium mentes; Sed vnde hoc, nisi quia à DEO MANAT EFFICACIA ERRORIS?*

6. Quin, Beza Aphorismo 22. in responso. ad Castallionem: *Deus creat homines ad eum finem, vt. quæ CONSTITVIT ipse ab æterno MALA; per illos agat.*

7. Zwinglius cap. 6. de prouid. *An coactus est homo ad peccandum? Permitto coactum esse.*

Beza in responso ad Castal. *At non poterunt resistere Dei voluntati? Fateor.*

CALVINVS Inst. 1. 3. cap. 22. §. 4. 6. 7. 8. *Voluntate Dei, quæ rexum est necessitas, cecidit Adamus, defecerunt Angeli. &c. plura talia quæst. sequente.*

AUTOR. 1. Nubem Atheismorum eiusmodi adducere liceret ex Beza, Martyre, VVitakero. Sed vel hæc pauca crebri inuersionem parere possunt viro bono. Consule Cardin. *Bell. lib. 2. de amiss. grat. cap. 3. Caluino-turcismum 1. 3. c. 17. & 23. Stapletonum de Iustific. lib. 11. c. 4. 5. 6.*

2. Hic verò tam foedus fuit Atheismus, vt ipsi etiam Calviniani ad eum nauascarint.

3. Certè Castallio, Caluino domesticus, Deum hunc Calvinianum mirificè exagitat, in lib. ad Caluinum de prouidentia.

4. Bullingerus & ipse Calvinista, *De eade 3. sermo 10. cum execratione detestatur id ipsum.*

5. Senatus Bernensis magnarū etiā penarum seueritate eum à Deū sua ditione arcet: Patet è literis Bernensium ad Ministros anno 1555. scriptis, apud Claudium Sanctesium in respons. ad Apolog. Beza.

6. Fouerunt hoc ouum multi olim hæretici: vt Simon Magus, teste Lirinēsi in *Commonit. aduersus profanas vocum nouitates: Cerdonistæ, teste Tertull. lib. de prescripte. Marcionistæ, apud Irenæum lib. 1. aduersus heres. c. 29. Manichæi, teste August. heresi 49. Priscillianistæ, teste S. Leone epist. ad Turbium. Seluciani, apud August. heres. 59.*

Nemo tamen horum omnium illud ita manifeste excludere ausus fuit. Quid tandem? Peperit vipera, & rupta est.

Primus Florinus hydrum hunc per abortum eiecit: Nutrijt post eū Zwinglius: Ad iustam magnitudinem & robur prouexit Caludinus. Florinum ob hoc plus, quam hæreticum Irenæus dixit: Caluinum & Zwinglium quos dicemus nos? Hucusque Quir. Croglerus.

Porro D. Thomas 1. q. 6. de Deo Bono, Angelico digna Doctore. Proprium Deo est, esse bonum: iuxta Thren. 3. *Bonus est Dominus sperantibus in eum; anima quærenti illum.* Vide S. Dionys. lib. de diuin. nom. cap. 4. par. 1. *Bonus dicitur Deus, sicut ex quo omnia subsistunt.* Ideo S. August. 1. 4. de Trin. cap. 2. *Trinitas diuinarum Personarum est summum*

Bonum, quod purgatis mensibus cernitur.

QVÆST.

QVÆSTIO XVIII.

An Lutherocaluinistæ sint Theomastiges
Atheistæ.

PLVS nimio id quidem enarrata ha-
tænus, eorumque similia porro re-
censenda, testantur. Mihi tamen id hîc
quoque pauculis consignandum esse
videtur. Neque verò nescio; quod
sæpius iam monui; communem hodie
Theologiam Lutherocaluinianam ab
eisdem nonnullis abhorrerere.

CALVINVS lib. contrâ Nebulonem, resp.
ad proposit. 7. DEVM SIMVLATOREM
facit. Quia, ait, *Vult fieri; quæ fieri non vult,
& fieri vetat.*

AVTOR. Nequirit hoc tam subtile
pronunciatum capere Castallio: que-
stusque est. Quid ei Calvinus? *Stulte-
scere oportet, ait, & proprio sensu exinaniri.*
Papa, quam benè! Nisana mente exi-
nariare, Calvinianæ vesaniæ nunquam
intumescet typhone.

Idem Inst. l. 1. c. 17. § 2. *Deu vult pecca-
tum voluntate absconditâ; non voluntate in ver-
bo patefactâ.* Ecce Deum Sycophanticum
Caluinistarum! Porro. *Vult filios Heli patri
immorigeros esse; vult eosdem & rebelles esse.*
Ibidem cap. 18. § 3. *Aliter qui docet, cauit-
lum non in Calvinum, sed in Sp. Sanctum in-
corquet.*

II. TYRANNVS est DEVS Calvinus
Symmyltæ Zwinglio, serm. de prouid. c. 6.
Quia *Dominantium more pronunciat & defi-
nit: Misericordiam impartior, ait, pro meo placi-
to; non pro implorantium meritis, aut eiulantium
miseria.*

AVTOR. Puto, ad hoc exemplum
Dei Zwingliani, conformasse se Nero-
nem, Caligulam, Domitium, Decium,
Syllam: qui, vt ostenderent, quam libe-
ro in suorum vitas fortuna; que Domi-
nati potirentur; plurimos militares

Præfectos subito interemerunt, & ob-
seuros terræ filios in eorum locum ex-
tulere. Ita Sylla, teste Appiano lib. prima,
in bello ciuili quatuor legiones, in Câ-
po Martio, eius misericordiam implo-
rantes, è vestigio mandauit obruncari.

III. DEVS à DIABOLO num
quid differt?

Heshûsius, apud Schlüsselburgium lib. 1. c. 6.
clamat, CALVINISTAS transformare Deû
in Diabolum.

An verè; ex his collige.

I. CALVINVS contrâ Libertinos in In-
struct. cap. 14. *Qui Deum, ait, faciunt scele-
rum & flagitiorum autorem; Deum transfor-
mant in Diabolum.*

AVTOR. I. At cui id canit? Nonne
sibi? 2. Caluini vox est ipsa, i. lib. de æ-
ter. Prædest. pag. 1005. & 1007. *Idem
vult Deus & diabolus.* 3. Sic diabolum,
& in diabolo Deum Caluini definit cor-
pus doctrinæ, & Examen ordinandorû,
cap. de definitionibus appellationum.
*Nihil est aliud diabolus, quam Persona ex-
ercens spiritualem sentitiam in genus huma-
num, impellens alios ad alia scelera:* Sicut
quæstione præcedente retulit ac censuit
Calvinus de Deo peccatorum autore.
Vide supra quæst. 6.

IV. DEVS AN PEIOR DIABOLO?

CALVINVS. Ita equidem ex
præmissis vt statuam, adigi videor.

Nam diabolus adferre peccandi ne-
cessitatem haud vlli valet: *Deus autem
impellit.* Vnde, Inst. l. 1. cap. 18. §. 4.
*Homo, iusto Dei impulsu agit, quod ei non li-
cet. Impellit, ibid. §. 2. reprobos in ob-
sequium.*

Idem in responso ad Nebulonis ca-
lumnias de æter. Prædest. passim: *Deus
summa est causa peccati, & præcipua.* Inst. 2.
E cap. 4.

cap. 4. §. 2. *Vnde homines efficaciam erroris ducunt: Inst. 1. c. 13. §. 2. Est precipuus Autor. Ibid. c. 17. §. 8. Armat diabolus in nos. Ibid. c. 18. §. 2. Damon tantum minister est Dei. Ibid. §. 5. & instrumentum: Ibid. §. 2. Eius impulsu suas partes agit; Idem lib. de æt. Prædest. pag. 1001. Eius mandato imposturis suis reprobos illaqueat.*

AUTOR. Satin' hæc sapiunt aut proposito testando sufficiunt?

V. DE VS AN OTIOSVS SIT, IGNATIUS, AUT EPICUREUS?

CALVINVS in Actor. 22. *Qui sentiunt homini liberum arbitrium esse relictum; Deum fingunt in caelis sedere otiosum.* Beza lib. aduersus Sycophant. calum. *Si est in Deo tantum simplex peccatorum permissio, non est Deus Omnipotens; Sed Deus Epicuri, otiosus, ignavus, improvidus.*

AUTOR. AT in Deo est simplex permissio: Ergo. Prò!

VI. DEVS AN SIT LIBERI ARBITRII?

BEZA in Confess. Geneuensi. cap. 3. art. 6. & c. 4. art. 20. *Deus non est liberi arbitrii in operibus, quæ ad res creatas pertinent: Nec liberum est illi semel nobis datam fidem & gratiam tollere: Nec inferni cruciatibus addictum liberare: Neque beatum æternis suppliciis distorquere.*

AUTOR. Verè Heshufius; teste Beza lib. contra Sycoph. calum. *Caluinista nunquam magis extollunt Dei potentiam, quam cum eam volunt euertere.* Sed exclamat eis natura in ethnicis: Nā Plato ait, dialogo secundo de repub. seu Iusto: *Omnibus modis pugnandum est, ne Deus dicatur esse malorum causa.* Nec, qui iustis legibus victurus est, verba hæc dicat in sua ciuitate; *Nec alium loquentem audiat.* Est enim probitatis & vitæ communis,

& legum, & ciuitatum extrema corruptio. Plutarchus similia aduersus Stoicos: *Infinitis, ait, partibus tolerabilius est, imbecillitatem Deo tribuere; (quod facit Epicurus) quam nullam esse libidinem, nullum scelus, quod non ei Auctori imputandum sit.* Ut imputat Calvinus, eiusque Syri ac Dauī Beza, Vitrærus. &c.

Sed vide age, quanto Calvinista sint Barbari & ethnicis infeliciores. Calchutani victimas diabolo faciunt: Sed eò, vt debitam cuique pro bonè, male gestis mercedem remetiantur. At Calvinista ne hoc quidem Deo suo permittunt; vt quem Innocentes punire asserant. Immane! Tartari, ait, Orilius in Theatro, stellas colunt; Ægyptij coluere feles, ibides. &c. Milleum prægrandem Lithuani, teste Guagino de Lithuania: Americani farinam humano sanguine temperatam. teste Corsio in arbenouo, narat. 2. Stultissimè: quis negat? Ad ideo tamen omnes, quæ sibi quid Boni ab iis, ob cultum, pollicebantur. Soli Calvinista colunt Deum talem, qui solus immeritos ad tartara amandat: meritos orcum maclat beatitate. Hactenus de vnitæte Dei: Porro de Personarum Distinctione disceptemus. Sed prius de vocibus.

QVÆSTIO XIX.

An de Diuinis sint tolerabiles vocum termini?

VT diuinum, ita celeberrimum est Opus S. Dionysij de Diuinis Nominib⁹: Sunt & Ecclesiæ vsitata de Diuinis Vocabula quædam seu termini, quos distinctè definiteque nouisse interest. Et vtro sunt ista: *Essentia, Homousia, Hypostasis,*

Nassi, Substantia, Persona, Proprietas, Relatio, Notio, Circumincessio, Trinitas. De his quid Sectarij?

LUTHERANI iuxta & CALVINISTÆ quam fastidiosè voces *Trinitas, Persona, &c.* aspernentur, quamque ferant ægrè; docuimus supra q. 6. & 7. Res verò ipsas Diuinas, vocibus designatas, quam infandè blasphemè vtrique, quam profanè doceant, sacrilegèque tractent; quæstiones 7. 9. 10. 11. 12. 13. &c. aperuerunt.

1. Fateor, & laudo; Lutherani æquè ac Calviniani illarum sunt patientiores vocum in suo sensu, in vsu frequentiores, temperantiores in vellicatione insectatoria, in earum aspernacione religiosiores: quicquid de rei significatæ veritate senserint, sentiant.

2. Transyluani autem, Hungaricique Ministri, noui Samofateni ac Ariani dictos vocabulorum terminos acius insectantur, manifestèque proseribunt: Rem ipsà blasphemāt.

3. Lutheroc Calvinistæ quid? Cum Romanodoxis Catholicis Nominū seruant vsū communem quidem; at sensum de Rebus Diuinis ipsis diuersum, planèque auersum à nobis multi: sibi autem vel proprium, vel, ut plerimum, communem cum Transyluanis, id est, Arianis Samofatenis, Nestorianis, &c.

SVADENT. istis. 1. Ex 1. Tim. 5. *Vocum Nouitates denita.* Eò, quòd hisce minus conuincantur hæretici, qui vix vel Scripturis sat constringuntur. 2. Exemplum Patrum in nouatione vocum est persè pe erroneum. Ergo amplectendum? 3. *Stultum est loqui voce noua, vt nil dicas.* ait Aug. 4. Nomina illa de diuinis sunt peregrina & obscura. 5. Nec vel Synonyma ipsarum vocum reperiuntur in S. Scriptura. Sunt igitur deuitandæ.

AUTOR. I. RESPON. AD. I. Cogitur Ecclesia ob hæreses nouas noua nomina adinuenire, quibus & illæ damnentur, & Orthodoxi ab heterodoxis discernantur. Aug. autem *Tract. 97. in*

Iob, ostendit vocum nouitates vitandas esse; sed profanas: & nō ipsa nomina noua, quæ nouas contra hæreses sunt inuenta?

AD. II. Errarint aliqui in aliquibus; at omnes simul in vilo nunquam errarunt. Cum igitur vocum harum vsus sit communis; sequendi sunt potiores.

AD. III. Cùm ait S. Aug. l. 4. *Trin. c. 9. dicit tres Personas in Deo, non vt dicatur; sed vt non taceatur;* indicabat, nullum nomen humanæ linguæ sat explicare, quid tria illa sint in Diuinis; tamen dici *Personas*, ne muti simus.

AD. IV. Per totam recepta Ecclesiam tot retrò sæculis, exotica dici, nefas.

AD. V. At inueniri, testimoniis docendum est, simul hæreses detegendæ. Atque istud nunc agamus.

AUT. II. Consueta jam diu de Diuinis vocabula sunt perutilia. 1. Ad Oppugnationem hæreticorum, exemplo & autoritate S. Patrum: Ne scil. nihil dicamus. 2. Ad explicationem Mysteriorum Scripturæ, vt in quibus eæ voces sunt Reipsa, etsi minus de vocabulo. Liquet id eundo per singulas. Nam

ESSENTIA DEI & Coëssentia, seu *ὁσία, & ὁμοὐσία.*

LUTHERVS, supra quæst. 11. *Anima mea odit HOMOVSION.*

Atqui & Ariani oderant; amabant *ὁμοίωσιον, aut συνησιον.*

Similiter & Lutheroc Calviniani. Tum quia non est in Scripturis: Tum quia nouum. Sic apertè, Transyluani.

AUTOR. I. Epiphan. hæresi 73. *Essentia nomen nudo modo in Veteri & Nouo Test. non habetur; sensus autem & significatio ubique habetur. Vt Rom. 1. Sempiterna quoque Virtus eius & Diuinitas. Phil. 2. Forma Dei 2. Pet. 1. Diuina consortes Na-*

E 2 tura,

tura, id est, essentia. S. Cyrillus l. 1. de Trin. deriuat uere ἁρσίαν ex c. 3. Exo. Ego sū ὁ ὧν qui sum: ab ὧν autem ἁρσία est. Aug. tract. 97. in Ioan. 10. Ego & Pater Vnum sumus: hic sentum uocis Essentia & ὁμοῦστος ait contineri. Ambr. l. 3. de fide c. 7. ait similibus uti uocibus Scripturam: ut Luc. 6. τὸν ἄρτον ἡμῶν ἐπιτίθεισιν, Deut. 16. λαὸν περιέειπεν.

2. DE NOVITATE & Ariani querbantur olim: sed iniuriā. Nam & iam tum uox antiqua fuit S. Dionysio usitata, Origeni, Synodis Arimini & Seluciae. Quò mendaciores sunt Transyluani, id in Nicæno natum ac nouatum cœpisse asserentes, lib. 1. cap. 3.

NOTA. VOX vna ὁμοῦσία tres iugulauit hæresiarchas 1. Sabellium, dicentem: Pater & Filius eandem habent essentiam; sed vnus non est ab alio. 2. Arium dicentem: Filius est à Patre; sed non habet eandem essentiam. 3. Samosatenum eam corporaliter intelligentem: quò significet duas substantias; sed eiusdem speciei: uelut Petrus & Paulus sunt eiusdem speciei homines. Itaque ὁμοῦσία denotat tria: Vnitatem essentia, contra Arium; & Distinctionem personarum, contra Sabellium: & differentiam numericam, non specificam, contra Samosatenum.

II. HYPOSTASIS est essentia existens in se, non in alio. Vnde Essentia est communicabilis; hypostasis non. Nam quod est in se, non est in alio: Additque essentia modum & proprietatem. Vnde vno in Deo tres sunt hypostases, seu existendi proprietates. Hebr. 1. Qui cum sit splendor gloria & figura ὁμοῦστος. Est hypostasis significet variè in

scriptura; nunc substantiam, nunc Essentiam. Transyluani pertendunt loquam significare essentiam. Malè.

III. PERSONA theologice significat substantiam intelligentis naturæ: grammaticis etiam denotat qualitatem personæ.

IV. PROPRIETATES sunt Paternitas, Filatio, PROCESSIO. Hæc, quatenus distinguunt personas, dicuntur NOTIONES.

V. CIRCUMINCESSIO est in imo vni⁹ personæ in alia inhabitatio mutua.

VI. TRINITAS solum personas signat; non enim est Trium unitas.

QVÆSTIO XX.

Qualem in Diuinis Distinctionem agnoscunt Luthero-caluinista?

LECTOREM hic moneo, recolat Luthiana & Caluiniana pronūciata; quæ superius quæst. 7. 9. 11. 12. in medium attulimus: conferatque cum Transyluanis, quæst. 8. Intelliget manifestè, à plerisque solum Patrem appellari Deum uerum: At Filium, Virtutem, Energiam; Tres gradus distingui: His tres esse Deos subordinatos; istis Vnum, sed tres Proprietates alijs aliud uideri: Adco, ut negent trium in Essentia Vnitatem, Aequalitatem, Consubstantialitatem. &c. Utq; Distinctionem inferant alij realem in Essentia & æqualem; gradualement alij; alij in hypostasis distinctionem fingant rationis solius: Quaternitatem alij inducere uideantur; fingere alij Christum Deum temporalem: Coniunctionem alij accidentalem in Christo: Bipersonalem alij: Alij Humanitatis deificata: Ubiquitatem: ab alijs alia monstris monstra pariuntur; ut Satan nulla in re mage uarij ludat, quàm in

in Vna Summa ac immutabili Diuinitate, Christiue Humanitate. Noshic solum de distinctione in Deo.

I. LUTHERO-CALVINIANI, quidam initio; at nunc vix pauculi: potissimum verò & Transyluani. cum Samosatensis distinctionem negans Personalem.

AVTOR. AT Negarunt olim & hæresiarchæ Hermogenes, Praxæas, Noëtus, Sabellius, teste Augustino *lib. 1. de hæres. c. 41.* Paulus Samos. & Photinus apud Hilar. *lib. de Synodis.*

II. Iisdem se Tritheitas esse re ipsa placuit.

AVTOR. AT Placuit prius olim, apud Niseph. *l. 18. hist. c. 48.* Philopono hæresiarchæ sub annum 535. Gallo, sub annum 1090. teste S. Anselmo *lib. de Incarn.* 2. Placuit Ioachimo Abbati, sub annu 1590. 3. Raym. Lullo. sub annu 1290. 4. Demum Val. Gentili: Tres aternos esse spiritus, seu mentes, essentiali numero differentes.

III. Eisdem visum, tres esse inæquales.

AVTOR. AT ita visum prius Ario, sub annum 324. apud Theodoretum *l. 4. hæret. fabul. Epiph. hæresi 69.* Visum & Gentili, *Vnum esse Essentialiorum, Essentialiatos duos, imperfectos.*

IV. Rursum ijdem, (cum Ario.) tria distincta agnoscunt; re ramen ipsa non agnoscunt intimam distinctionem sic, ut una tribus insit Essentia Vnde ridet voces prædictas quasi. 19 dicuntque in Deo Personam esse phantasticam & diabolicam: ita GENTILIS.

V. Transyluani, à Patre Christum distinguunt eo, quod Christum purum asserant hominem, & ante Incarnationem in Deo distinctionem agnoscant nullam. Patet eorum *l. 2. c. 4.* Vbi addunt, *Cum in Veteri Test. legitur de Verbo, de Spiritu S.; tunc intelligi potestas seu virtutes eius, nisi ab eo distinctas: prædictaque ridet nomina;*

AT caodit Lutherus cum suis: sepul-

taque vult Calvinus.

VI. CALVINVS ait, *Dei Filius non est purus Actus; sed Compositum quid, & ex diuersis tanquam partibus coagmentatum: Quarum una est à semetipsa, altera à Patre: Vna genita, altera ingenita: Essentiam à seipso habet, Personam à Patre: Quatenus Filius, est à Patre: quatenus Deus, ex seipso.* Ita *Inst. l. 1. c. 13. §. 23.* & in explic. perfid. Gentilis, pag. 916. 919. & passim ad nauseam.

AVTOR. AT quis, nisi Chorabus aliquis, dixerit: Dauid est pater Salomonis, quæ persona est, non qua homo: Patrum hoc impio: en amplius.

CALVINVS *Harm. in Ioh. c. 1.* Christus ab aeterno non fuit: Tum fuit, cum Deus à populo suo inuocari nomine Patris captus est. Nec verò putes, id temerè sibi excidere calamo passum; adeò triumphat in hoc: *Mibi, inquit, unum hoc argumentum, ad confirmandam de Filij Dei aternitate conscientiam, instar mille semper erit. Putes Batti Sylphiū, inuenisse; ita in verbis magnificus est ampullator.*

AVTOR. AT similjter sub Apostolorum tempora docuerunt Ebion & Cerinthus, teste Irenæo *lib. 1. c. 25. & 26.* & Paul. Samosatenus ac Photinus, teste Aug. *hæresi 44. 45.* Sic & Seruetus, quem Calvinus exussit, *lib. 3. Trin. pag. 92.* Sic & Ministri Hungarici *lib. 2. c. 3.*

BEZA *lib. de hypost. vnione in Christo* ait: *Dua personales sunt Vniones in Christo: Vna inter corpus & animam: altera inter Diuinitatem & Humanitatem.* Vide q. 22. infr.

Verum Doctrinam nos Orthodoxam stabiliam⁹ cum symb. Athan. *Trinitatem in Vnitate veneramur.* I. Demonstratio. Qui accipit Esse ab alio, necessariò re ipsa distinguitur ab eodem: Quippe fieri nequit, ut quis producat à seipso: Sed Filius accipit Esse à Patre, Sp. Sanctus ab utroque: Ergo realiter inuicem distinguuntur.

E 3

guuntur. *Rursus*: In Deo nil potest fingi inhærens, seu non subsistens per se; quia in Deo nullum est accidēs, compositio nulla: Ergo hæc tria cum sint re distincta, sunt tria subsistentia, ac proinde hypostases tres. Hæc ratio de fide.

2. Testimonia en, quod Filius accepit Esse à Patre &c Prou. 8. *Dominus possedit me*, id est, generando accepit me: hominem? Non: sed Deum de Deo: quia *cum eo eram cuncta componens*. Eccl. 24. *Sapientia primogenita ante omnem creaturam*. Col. I. *Primogenitus Dei, & imago eius*.

An æternus idem? Col. I. *in ipso & per ipsum condita sunt uniuersa*. Heb. I. *Per quem fecit & sacula*: Ergo æternus est. &c. Vide Bell. l. 2. de Christo c. 6.

De Sp. Sancto, Ioan. 15. *Cum uenerit Paracletus, quem Ego Mittam uobis à Patre, spiritum Veritatis; qui à Patre Procedit. Mitti, procedere, est distingui ab alio: Et tamen adhuc, Ioh. 15. Ego sum in Patre, & Pater in me est. &c.*

I. CONRADI VORSTII Calvinistæ Atheismos ex ipsius lib. de Attributis refert, & refutat R. P. Becanus in Manuali lib. 3. ta'es. I. *Deus non est actu simpliciter infinitus, neque essendo, neque operando. Et, Est quidē purus Actus, sed hoc non uetat, quin simul in se se sit finitus*. SVADET istis. Quia 1. Scriptura Deum non uocat infinitum. 2. Substantia Dei uideretur ab Angelis. 3. Nulla materia, numerus, creatura est infinita: ergo nec Deus. 4. Potentia Dei non est infinita; cum ad Impossibilia se non extendat.

AUTOR. BECAN. AT, Pl. 144. *Magnitudinis eius non est finis*. Baruch. 3. *Non habet finem excelsus, immensus, & Ens habens omnem gradum perfectio- nis: Cuius Potentia dicitur solum re-*

spectu Possibilem; sicut scientia dicitur respectu scibilium. Ergo.

II. VORSTIUS. pag. 235. In Scripturis affirmatur, Deum in substantia in cælo habitare; in terra uero sua uirtute & sapientia nobis adesse. 2. *Alij Calvinistæ dicunt*; Christum in terris uerum fuisse Deum, non ratione substantiæ Deitatis; sed Personæ Verbi quod huic, non illi, Humanitas immediate fuerit iuncta. 3. *Alij dicunt*, Verum fuisse Deum in terris ratione substantiæ diuinæ: quod hæc manens in cælo potuerit efficere, ut Humanitas Christi in terra diuinitus subsisteret absque humana subsistentia. 4. *Alij dicunt*, Substantiam Dei ordinariè esse tantum in cælo: tamen Christo in terris degente fuit etiam in carne eius, & non alibi.

BECAN. DICIT AD I. I. Temere Vorstius: Quia Ierem. 23. *Calum & terram ego impleo*. Cypr. *Dei templum totus est mundus*. 2. Impie: Quia si Deus solum in cælis; Ergo Christus in terris, non erat Deus. AD. II. Is error supponit Personam diuinam in terra posse existere sine Essentia diuina: at hæc duo sunt unum quid simplicissima ac inseparabilia. Vnde, Col. 2. *In Christo inhabitat omnis plenitudo Diuinitatis corporaliter*. AD. III. Si nec Deitas, nec Persona Dei inerat Christo in terris, ergo Deus non erat; quia nihil Dei inerat ei. Siq; Deus uellet nos ita sustentare, Dij esse pariter possemus. Neq; Christus fuisset filius Dei magis, quàm Sp. Sanctus; quia ea sustentatio fuisset opus Dei ad extra; sicque Christus fuisset tam Pater, & Spiritus S. quàm filius. AD. IV. Ergo Deus substantialiter de loco in locum moueretur: Tunc degissent in terra Personæ tres; cum nequeant separari. Quomodo igitur, Mat. 18. *Angeli*

eorum in cælis semper vident faciem Patris? Itaque secundum substantiam Deus est vbique in mundo; secundum hypostasin Filius Deierat in Christo.

III. VORSTIUS pag. 207. In Deo Accidentia sunt ab ipsis Substantia longè diuersa. Quia Decreta Dei sunt 1. Multa, 2. Libera, 3. Non sunt ab æterno: At substantia Dei est 1. Vnica, 2. Necessaria; 3. Ab æterno. Ergo Decreta Dei sunt Accidentia, non substantia.

AUTOR. AT substantia Dei est infinite perfecta, vt in se ulterius perfici nequeat; excluditq; omnē defectū: at modo perficeretur in se, si reciperet Accidentia. 4. Quicquid Bonitatis est in creaturis, id omne inest Deo per modum simplicissimæ formæ: at in illis est aliquid perfectionis substantialis, & accidentalis: ergo totum inest Deo per simplicissimæ formæ modū incoëpositum.

DICO AD. I. Decreta DEI non sunt multi actus Volūtatis; sed vnus simplex: & in Deo non sunt multa, sed omnia vnum: actus enim intelligendi & volendi in Deo sunt ipse Deus. Vnde *Esse, Possè, Operari* nil differunt in Deo.

AD. II. Libera sunt quoad terminationem ad obiecta: at necessaria in se: Vt, Persona Verbi necessariò existit; at liberè terminatur ad Humanitatem.

AD. III. Deus non producit nouas in se actiones, vt nos & Angeli; quia non recipit accidentia perfectissimus: solum terminatio Dei ad obiecta dat denominationes; vt quæ in tempore facta sit & fiat. Neque in Deo causa libera necessariò præcedit tuum effectum; cū actiones intellectus & voluntatis sint indiuisibiles, inque instanti producantur ab æterno; at terminantur ad obiecta in tempore.

IV. VORSTIUS pag. 226. Vulgò putant, Eternitatem totam simul existere, & omnibus temporum differentiis coexistere: quæ sententia falsa est. Quia sequeretur præteritum, præsens, futurum simul coexistere respectu æternitatis: 2. Possè Deum facere, vt præteritum non sit verè præteritum: vt annus orbis conditi primus esset hic præsens.

BECAN. AT, Eternitas Dei est substantia Dei, ait Vorstius; hæc verò est tota simul & indiuisibilis; ergo & illa. Alioquin foret substantia mutabilis & corruptibilis: Partes autem temporis dum actu sunt, coexistunt æternitati.

QVÆSTIO XXI.

An Calviniani sint Autotheani?

AUTOR. I. Affirmat Genebrardus *l. 1. de Trin.* & suspicatur Fr. Stanca- rum illius hæreseos autorem extitisse: quem subexcusat *Bella. l. 2. de Christo c. 19.*

Lindanus in 2. dialogo, Canisius in præfat. l. de Ioh. Bapt. Caluinum autorem eius faciunt. Ex errore hoc sequitur Aut Sabellianismus hic: *Filium non distingui personaliter à Patre: Aut Manichæismus ille: Filium à Patre distingui etiam natura, & non esse Dei Filium, sed aliud Principium.*

II. Negat Bellarminus, quoad sententiam, eum docuisse Autotheismum. I. Probat: quòd *Instit. 2. c. 13. §. 13.* fateatur, Vnam numero naturam esse in tribus distinctis personis. 2. Idem, *Instit. 1. c. 13. §. 19.* Filium asserit genitum à Patre. *Ibid §. 23.* Essentiam Patris Filio comunicatam. *Ibid §. 15.* Essentiam distinguit à Personis ratione solum, non realiter. 3. Idem Beza in *axiomatis de de Trinit.* Et Iosias Simlerus *epist. ad Polon.*

lon.

lon. defendit Autufiam; Et sanè satis.
 4. Adde, Calvinus oppugnat Gentilem, iam tantem Deum Patrem solum verum Deum habere à se effentiam; at Filium & Spiritum S. habere productam à Patre, nec eos esse Autotheos. Sed hisce mox contraria proferemus realia profata ipsius & suorum.

III. Affirmat Bellarminus, quoad loquendi modum, Calvinum, negat autufiam, Christum autotheum docuisse. Inst. I. c. 13. §. 19. *Cum de Filio, sine Patria respectu simpliciter loquimur; bene & propriè filium à se esse asserimus. Ibid §. 23. Quomodo Creator, qui omnibus esse dat, non erit à seipso; sed aliunde Effentiam mutuabitur?* Idem contra Gentilem sæpè: *Et in Symbolo àurè dictum, ait: Deum de Deo. &c.*
 IV. Ego cum sic reuera sensisse existimo. Id ita doceri videtur.

CALVINUS Inst. I. c. 13. §. 23. *Christus nisi Deus sit à se, sed à Patre, precarsa eius erit Diuinitas, et ab alio mutuata. &c. Effentiam à seipso habet; Personam à Patre &c.* Piger adducere plura 2. Ita & Galli plerique, Calvinistæ, qui primitas Spiritus eius hauserunt. Vide Lauoiū in *replie. lib. 2. c. 4. §. 8.* 3. Beza lib. contra Heshul. *Dei Filius nullo modo ex Patris substantia genitus est.*

4. Ratio anonymi apud Feuardenantium dialogo. 1. *Incommunicabilis est effentia diuina. Quia Calvinus ait lib. contra Gentilem pag. 917. Si effentiam Pater communicauit cum Filio, vel ex solido communicauit, vel ex parte. Si ex parte, dimidius Deus est; Si ex solido, in ipso Patre euauit. Rursum: Si Patris effentia est in Filio; erit etiam Persona Patris.*

A V T O R. Ecce quam pugnaciter Calvinus re, mente, lingua, calamoque docuit Autotheum Christum. Deinde: quasi verò effentia eadem commu-

nis inferat & Personæ communicatiōnem necessariò. Hypostasis enim proprietatis est; ideoque incommunicabilis. Si enim communicaretur iam & Proprietatis personalis esse desineret, & distinctio personarum cessaret: foretque vna Persona; sicut vna Effentia est: Quod est Iudaismus, & Sabellianismus.

Age; proprius contra Autotheanos I. Hoc Caluini effatum, quod negaret Gentilis, mortem huic attulit gloriant, apud Bell. in *prefat. de Christo*. Se primum esse martyrem suæ sectæ; cæteros Martyres pro Christi gloria mortuos; se moti primum pro eminentia Dei solius, Patris. Nam, dicebat ille: *Dei Filius à seipso non est, sed ab Effentiatore essentiatu.* 2. In Synodo Lausanensi teste Petro Carolo *Epistola ad Card. Lotharingia*: Ministri nunquam à Caluino impetrare potuerunt, vt plane fateretur, Christum esse Deum ex Deo Patre. 3. Ob hanc vocem Carolus Molinæus, quamuis impius, testè Lanoio in *replie. lib. 2. cap. 4.* Calvinum principem Atheorum proclamauit. 4. Witakerus ad 6. *rationem Campiani*, alijque cum eo, Calvinum modicus tuentur esse Autotheitam. 5. Beza in *prefat. libel. Athanas. & Cyrilli*, errorem Magistri agnoscit, & leuiter acenlat, teporizans: Nam contrarium supra, 6. Sed age sis: si signominiosum Christo, mutuari abs Patre naturam; cur honorificum censet eidem, sumere ab eam tuam Personam? 6. Caluini vox est *Quomodo creator est Christus, si, qui omnibus esse dat, effentiam aliunde mutuabitur?* Et Mahumetis vox est, Azoara 27. *DEUS substantia est necessariò existens; cui impossibile est, vt effentiam aliunde mutuetur.* At
 Chri-

Christus est Deus: Ergo Caluinus & Mahumet consentiunt consciscuntq; blaphemi. Ista philologicâs: porrò Theologicâs.

II. SCRIPTURA Caluino contraria militat. Matth. II. *Omnia mihi tradita sunt à Patre meo.* &c. vide in *Antis christo quæst. 7.*

CONCILIA aduersantur Caluino: Nicænum, Sardicense, Constantinopol. Ephesinum. Quò intolerabilior superbia Caluini, nolentis dicere cum ijs *Deus de Deo Christus*: Sicut nec in Conc. Aquileiensi duo Ariani, licet ferè centies interrogati, respondere, *Deum de Deo Christum*, voluerunt: Nec in Syn. Laufenfi ex Caluino idem valuerunt extorquere Symmyta.

3. Aduersantur ei S. PATRES S. Iustinus lib. de rectâ fidei Confess. *Pater inaccessibiliter habet essentiam; Filius nascibiliter.* Cætera in *Genealog. quæst. 8.*

SVADENT porrò suum Aurotheismum ferè istis 1. Patres dicunt Filium à seipso esse. *Aug. in Psal. 109. Cyril. lib. 7. Trin. Patrem & Filium esse vnum principium.* 2. Nisi Filius haberet à se Essentiam, foret precariò Deus, similis creaturis, quæ aliunde habent Esse. 3. Filius dicitur Iehoua, sicut Pater: & Iehoua significat ipsum ESSE, fontemque Essendi, & Esse à seipso.

DICO AD I. Vnum Principium, sc. creaturarum. Alioquin Aug. tract. 39. in Ioan. ait: *Pater est principium sine principio: Filius principium de Principio.*

AD II. Hoc euincit contra Gentilem, qui ait, Essentiam esse Christo Creatam: At nil id contra nos, qui Incretam & Communicatam Christo credimus.

AD III. Iehoua quidem significat i-

psum essendi fontem; nec idè est à seipso: sed fons de fonte, ait Aug. l. 7. Trin. c. 2. *Deus de Deo, lumen de lumine, Sapientia de Sapientia, essentia de essentia: Et tamen Pater & Filius vnus est Deus, vnum lumen, Sapientia, veraque essentia.*

III. DE CHRISTI HUMANITATE.

QVÆSTIO XXII.

An in Christo sint dua Personæ seu Vniões hypostatica?

LVTHERVS in Conc. de Nat. Dom. Imperiti quidam Christum Hominem Omnipotentem faciunt. Vide supra quæst. 14. 20.

CALVINVS Inst. l. I. c. 13. §. 9. ait *duas in Christo Personas distinguit*: aut amphibologiâ vocabuli *Persona* ludit. Clarè Brentius & Beza: duas ponunt Personas. Vide *Geneal. par. quæst. 9. fusè.*

SVADENT istis ferè sophismatis Nestoriani antiquonoui. 1. Ioan. 2. *Soluire Templum hoc sc. Humanitatis mex, domicilium Diuinitatis: et Templum, & habitator eius sunt duo.* 2. Phil. 2. *In similitudinem hominum factus, habitum inueniens est homo: Vt Rex habitu rustico rusticus videtur, nō est.* 3. Heb. 2. *Christus est sine matre, sine genealogia*: qua Deus: at qua Homo, non est. Ergo duo. 4. Vox *DEVS* absolutè posita non significat Vnitum homini Deum, ergo Mariæ Filius non est Deus, sed Alius; qui clamat *Deus meus*, vt quid *Me dereliquisti?* 5. Anteriores se nemo gignere potest: Deus anterior est Maria. ergo &c. 6. Filius debet esse *duos ortos* parentibus: *IESVS*, non est Mariæ filius quia Deus. Ergo.

AVTOR. I. At iste ipsissimus est Nestorianismus: refutatus in *Genealog. ibid.* 2. Deinde Hebr. I. *Nouissimè locutus est nobis in Filio suo, Homine; per quem fecit &*

F. SACR.